National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
B103/A/24/6
National Library of Canada
Bibliothèque nationale du Canada
MAY 3 1977
Second class mail registration number — 1089.
SECTION DES PÉRIODIQUES

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 31 (2378) XXVI aastakäik — Teisipäeval, 26. aprillil 1977 — Tuesday, April 26, 1977 — Üksiknumbri hind 35 centi

Eesti Sihtkapital Kanadas edukas tegevusaasta

H. Lupp valiti tagasi Sihtkapitali esimeheks

Eesti Sihtkapital Kanadas peakoosolek, mis peeti möödunud pühapäeval Eesti Majas, kulges vaatamata pikale päevakorrale sujuvalt ning esimees H. Lupp konstateeris, et annetuste kogusumma on tõusnud üle 40.000 dollari. Sihtkapitali tegevuskavas on jatkata oma tegevust vastavalt organisatsiooni põhialustele selleks, et aidata kaasa eestlaste varade ning majanduslike resursside koondamiseks ja soovikorral nende suunamiseks meie rahvusliku pärandi säilitamiseks ning viljelemiseks. Eesti Sihtkapitali esimeheks valiti tagasi senine esimees H. Lupp.

Koosoleku avas esimees H. Lupp, kes põhikirja kohaselt jäi ka koosoleku juhatajaks, kuna sekretäri kohale asus Sihtasutuse sekretär H. Teder. Esimehe ettepanekul mälestati leinaseisakuga surma läbi lahkunud juhatuse liikmeid Artur Ekbaumi ja Arnold Areneeme.

Sihtasutuse üldaruande kandis ette esimees, kes andis üksikasjalise ülevaate möödunud aasta jooksul tehtud tööst. Esimees mainis, et möödunud aastal surma läbi lahkunud juhatuse liikmete A. Ekbaumi ja A. Areneeme asemele on juhatus kutsunud V. Ernesaksa ja H. Tederi.

Eesti Sihtkapital Kanadas on tegutsenud nüüd juba kolm aastat ning selle aja kestel on Sihtkapitalile laekunud annetustena üle 40.000 dollari, mainis esimees.

Annetajate üldarv on ligemale 150 ning nendest on eriti suure panuse andnud aiandusteadlane A. Haavaniit Owen Soundist, kelle panus koos varemate annetustega ulatub 16.500 dollarile. Kõneleja kriipsutas alla ka Hanno Kompuse mälestusraamatu kirjutamist, mille müügist saadud raha läheb Hanno Kompuse mälestusfondi, kust antakse toetusi kujutavkunsti edutamiseks. Esimees kinnitas lisaks, et kolme aastase tegevuse järele on ESK rajanud endale kindla majandusliku aluse ja võitnud eestlaskonna usalduse, mis lubab usaldusliku vaadata tulevikku.

Esimees toonitas eriti, et annetused ESK-le on vabad tulumaksust, samuti ei kuulu ESK-le annetatud pärandussummad Ontario pärandimaksu alla.

ESK majandusliku aruanne kandis ette laekur H. Mäeste. Aruandest selgus et ESK varanduste seis on 16.768 dollarit, 1976. aasta tulud 9.309 dollarit ja kulud 5.862 dollarit. Tulude osas laekus annetustest 8.460 dollarit ning kulude osas tehti annetusi 2.920 dollari suuruses summas. H. Mäeste kandis ette ka siserevisjoni ja välisrevident T. Kõheliku aruanded. Kõik aruanded kinnitati.

Tegevuskava esitas esimees H. Lupp, kes mainis, et Sihtkapital oma peaeesmärke silmas pidades soovib süvendada seniseid ja luua uusi kontakte võimalikult kõigi eestlaste organisatsioonidega kogu Kanada ulatuses. Samuti ka kõigi rahvuskaaslastega, kes soovivad nõuannet pärandusküsimustes või annetussummade suunamisel eestluse edasiviimiseks.

Kuna toetussummade määramine tuleb kõne alla ainult ESK fondi dividendidest, siis suuremate toetussummade andmist käesoleval tegevusaastal ette ei ole näha.

Eelarve, mis oli tasakaalus 11.100 dollarit kandis ette laekur H. Mäeste. Tegevuskava ja eelarve kinnitati.

Valimistel valiti juhatusest väljalangenud kahe liikme asemele juhatusesse kolmeks aastaks K. Meipoom ja H. Teder. Sihtkapitali esimeheks valiti ühel häälel tagasi senine esimees H. Lupp. Välisrevidendiks valiti senine välisrevident T. Kõhelik. Toetuste komiteesse valiti: V. Ernesaks, Regina Heinar, I. Heinsoo, E. Lepik, E. Marten, H. Oja, V. Raiend, J. Saarniit ja T. Toomes. Investeeringute komiteesse valiti: J. Künnapuu, I. Martens, K. Meipoom, A. Kimmel ja L. Jänes. Informatsioonikomiteesse valiti: K. Arro, K. Jõgi, L. Leivat, H. Mandel, Ed. Riisna, E. Salurand ja A. Taul. Juriidilisesse komiteesse valiti: E. Alfred, A. Kerson, T. Laar, H. Landra, H. Meret, A. Olvet, A. Park, E. Soomet, U. Suits, M. Tarum, H. Teder ja I. Uukkivi. Revisjonikomisjoni valiti: G. Mitt, M. Pedel, H. Urm ja H. Mäeste.

Juhatus jagas hiljem ametid järgmiselt: esimees — H. Lupp (peakoosolekul valitud), abiesimees — K. Meipoom, sekretär — H. Teder, laekur — H. Mäeste, ametita liikmed — V. Ernesaks ja A. Taul.

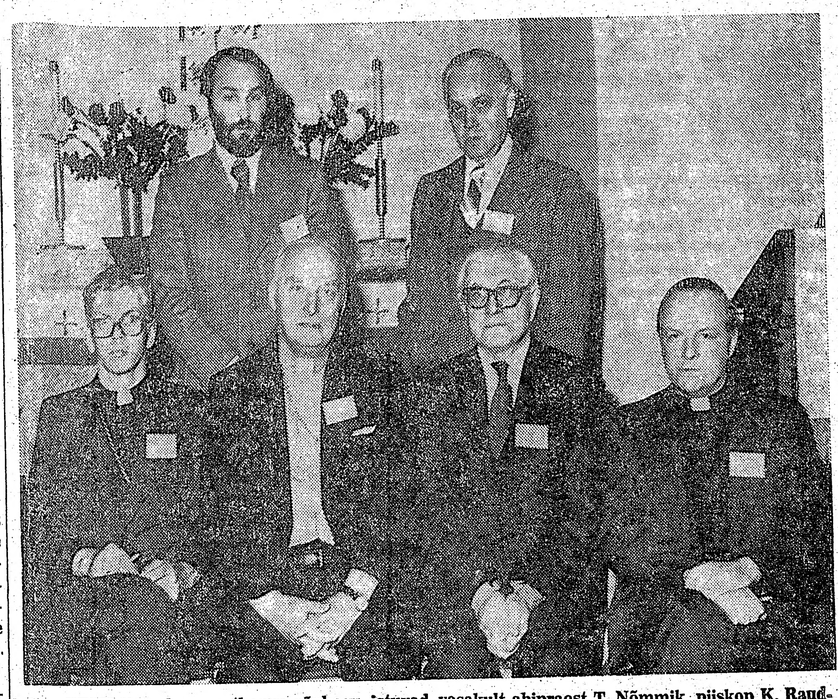

Uus EELK Kanada praostkonna nõukogu, istuvad vasakult abipraost T. Nõmmik, piiskop K. Raudsepp, praost O. Puhm ja nõukogu liige õp. A. Taul, seisavad nõukogu liige P. Altosaar ja laekur E. Heinsoo.

Foto: J. Kreilis

Oskar Puhm valiti Kanada praostkonna praostiks

Sinodi koosolekul arutati kirikueluga seotud küsimusi

Laupäeval toimus Torontos Jakobi koguduse kasutatavas Redeemer Lutheran Church'i ruumes EELK Kanada praostkonna sinod 1977. Osavõtjaid oli kümnest kogudusest, piiskop K. Raudsepp, seitse õpetajat, 19 delegaati, kolm asemikku ja külalistena kaks vaimulikku. Sinodi avapalvuse pidas õp. E. Lootsmaa, misjärgi koosoleku rakendamisel valiti koosoleku juhatajaks ettenähtud praost või kohusetäitja kõrvale veel teiseks koosoleku juhatajaks L. Wahtras ja protokollijaks A. Roost ja K. A. Kadak. Kuna tavaliselt on sinodi koosolek kinnine, siis tehti ettepanek, et see oleks lahtine ja võimaldaks ka ajakirjandusele juurdepääsu, mida üksmeelselt aktsepteeriti.

Praostkonna tegevuse aruande esitas praosti k. t. O. Puhm vaadeldes ajajärku mille pikkus oli üheksa kuud, eelmise aasta juulis Montrealis peetud sinodist tänaseni. Ta ütles, et 1976. a. on olnud kaotusrikas, 29. juunil suri õp. A. Kivisikk, 31. okt. õp. B. Ederma, 14. dets. praosti k. t. H. Piir ja 16. veebr. praostkonna nõukogu sekretär V. Rebane. Selle üheksa kuu jooksul on praosti kohta täitnud kolm vaimulikku; K. Raudsepp ülendati piiskopiks, õp. H. Piir sai praosti k. t. kohta täita ainult poolteist kuud ja 1. jaan. on praosti k. t. olnud õp. O. Puhm, kes oli samal ajal ka praostkondliku nõukogu nõunikuks.

Kanada praostkond on kvaliteedilt ja kvanditeedilt maailma tugevaim.

Olukorra normaliseerimiseks kinnitas EELK K. Raudsepa piiskopi ja O. Puhmi assessori kohale. Piiskop allub otseselt peapiiskopile ja ta õnnistati 27. märtsil Stokholmis. Piiskop on palgata koht ja ei too praostkonnale ega kogudusele uusi kohustusi.

Vaadeldes koguduste elu ta märkis, et 5. dets. valiti Hamiltoni koguduse õpetajaks T. Nõmmik ja Montreali Jaani kogudus valis oma uueks õpetajaks H. Laaneotsa, kelle kogudusele õnnistamine toimub eeloleva maikuu 15-dal. Vancouveris on õpetaja koht veel täitmata, seal on külalistena mitmed eesti õpetajad. Pauluse kogudust Londonis teenib õp. E. Lootsmaa. Õp. L. Leiv on kuuldavasti valitud Portlandi koguduse õpetajaks, kuid sellest pole ta veel praostkonda informeerinud.

Kui see peaks õige olema, siis jääb ka Thunder Bay koguduse õpetaja koht vakantseks.

Samuti on õp. T. Nõmmikule osutunud praegune lai tööpõld väga koormavaks ja ta jätaks ära Sudbury koguduse teenimise. Ka on Peetri koguduses tõsiselt kaalumisel teise õpetaja juurde võtmine.

Kanada andmete kohaselt on Kanadas eestlastest 13.680 luterlast, kellest 8865 kuuluvad kogudustesse. See on 1975-st aastast 149 hinge võrra vähem ja see tendents on suurenev surmade ja assimilisatsiooni tõttu pidevalt. Küll on mittekuulujate leidmiseks olemas kogudustel avar misjoniväli. 4598 liikmemaksuealistest on tasunud maksu 3936. Ristitud on aasta jooksul 61, leeritatud 109, laulatatud 43 paari, armulaual on käinud 2565, maetud 92, kuna jumalateenistusi on peetud kokku 453. Kanadas on praegu 13 kogudust, kuna jumalateenistusi peetakse 22-s kohas, õpetajaid on seitse, üks vikaarõpetaja ja üks kandidaat. Kokku on koguduste läbikäik olnud 260.935 dollarit. Kolmel kogudusel on oma kirikud, neljandal koos lätlastega. Piiskopi elav koguduste külastamine on toonud juba elevust koguduste töösse.

Piiskop K. Raudsepp täiendas piiskopi tegevuse kohta antud seletust. Ta ütles, et koguduste poolt kokkupandud sõiduraha Stokholmi oli talle kauniks kingiks, samuti karjasekepp Vancouveri koguduselt ja tiaara Stokholmist, mille eest ta on tänulik. Sellele lisaks ta andis lühikese ülevaate Baltimores toimunud üritustest ja tegevusest.

Kassaaruande esitas laekur E. Heinsoo, mis oli tasakaalus 2.867.98 dollariga.

Uus eelarve võeti vastu $2.000 suuruses, kus üheks suuremaks väljaminekuks on toetus prof. A. Võõbusele tema ajaloolise teose väljaandmise kergendamiseks.

Uues tegevuskavas on ettenäha eestlaste usulise tegevuse juhtimine Jumala abimeestena, sellejuures rõhutades, et praostkond suudab rohkem korda saata kui üksikkogudus. Käesolev aasta on usu- ja jumalateenistuse ning ka noorteaastaks kuulutatud. Ülesandeks on süvendada usulist tegevust kodudes ja praostkonnas, eriti noorte hulgas, kes hakkavad kord kandma meie kirikut. Tuleb hoolitseda õpetajate järelkasvu eest, kui Peetri kogudus on seni 20 aastat toetanud seitset noormeest, siis kõik koos suudaksime rohkem. Tuleb organiseerida noorteringe terve praostkonna juures, et olla usulises ja rahvuslikus tegevuses. Tuleb leida võimalusi praostkonna vikaarõpetaja koha täitmiseks kelle ülesandeks oleks vakantsete kohtade täitmine ja noortetöö.

Mitmete muude punktide juures tõsteti esile sobiva palveraamatu vajadust, eriti noorteorganisatsioonide rahuldamiseks kui õpetajal pole võimalik kohale minna.

Korraldada pühade puhul ühiste laululehtede trükkimist selliselt, mis jätab viimase lehekülje tühjaks koguduse oma teadete trükkimiseks. Oleks vaja materjale pühapäevakooli ja leeriõpetuse jaoks. Praost A. Hinno on koostanud uued kiriku põhimäärused, mis tuleval aastal läbivaadatakse. Aktuaalseks on muutunud ingliskeelne töö, eriti segaabieluide tõttu. Leiti, et suvel tuleks organiseerida usu- ja piiblilaagreid, kus refereerijaiks on vaimulikud. Läbirääkimistel lisati veel

(Järg lk. 4)

Jüripäeva paraad Torontos

Rivis 250 noort, avati Noorte Aasta

Pühapäeval, 24. aprillil toimus Torontos Moss Park Armory treeninghallis eesti skautliku nooruse traditsiooniline jüripäeva paraad. Toronto kaks gaidide ja kolm skautide üksust olid paraadirivis kokku üle 250 noorega. Paraadi korraldas presideeriv üksus Lembitu Malev, juhtis rivijuht Arnold Kukk. Mängis skautlike noorte orkester Enn Kiilaspea juhtimisel, palvuse pidas preester dr. Vello Salo, mõttesilda kodumaale juhatas dr. Vello Soots.

Skautide ja gaidide rivi Torontos jüripäeva paraadil. Vasakul seisavad skautide ja gaidide juhid Silver Kask, Jaan Lepp, Tiia Kütt ja Hilja Kuutma.

Foto: T. Säägi

Jüripäeva paraadile kogunenud noori, vanemaid ja külalisi ootas Moss Park Armory's hoopis ootamatu vaatemäng. Kanada sõjaväe „Queens Own Rifles" pidas parajasti rügemendi 70. aastapäeva ja paraadi teemal „Changing of the Sargeant-Major". Hästi drillitud väeosa paraadist võttis osa traditsiooniline puhkpilliorkester ja teine trummi-trompeti orkester ajaloolistes kostüümides. Väeosa ees marssis kolm sümboolset kirvemeest nahast põlledega. Paraadi kestel tehti läbi kõik briti ja kanada armeede traditsioonilised militaarsed viigurid ja paraaditrikid, ümberrivistumised, mõõgavõtted ja taktjooks-defilee, mida väga harva on võimalik näha mujal kui filmis.

„Queens Own Rifles'te" paraad venis veidi ja eesti skaudiorkester hakkas mürtsuma ning noorteüksused marssima poole-tunnilise hilinemisega.

Nähtu mõjutusel kulges aga ka eesti noorte paraad hoogsalt ja kiiresti. Arnold Kukk rivistas noorteüksused ja raporteeris malevate juhtidele. Üksusi inspekteerisid ja tervitasid malevate juhid Tiia Kütt ja Silver Kask, peagaid Hilja Kuutma ja peaskaut Jaan Lepp. Orkestri saatel lauldi Kanada hümni. Palvuse pidas preester dr. Vello Salo, kõneledes julgest mehest Püha-Jürist, kes tappis kurjuse lohemao. Suurimalt julgust vajab aga see, kui tahame hävitada kurjust iseeneses.

Igal jüripäeval ehitatakse noorte poolt mõttesilda kodumaale — vabaduse mõtte virgutamiseks ja ühtekuuluvuse kinnitamiseks kodumaa ja kodurahvaga. Mõttesilla puhul tähistab kodumaa suunda treeninghalli kirdenurga rõdult alla langev sini-must-valge lipukangas.

(Järg lk. 5)

KANADA EESTI TEATER 25

Mai vastuvõtuks HUGO RAUDSEPA vaimukas komöödia

„MEES, KELLE KÄES ON TRUMBID"

Laupäeval, 30. apr. kl. 4 p.l. MONARCH PARK SECONDARY kooli aulas
(1 Hanson, Danforth & Coxwell)

NUMMERDATUD KOHAD. Pääsmed $5.00 & 4.00 E. Abistamiskomitees, „Meie Elus" ja POKO's Mt. Pleasant. Informatsioon 485-7823. Pensionäridele alandatud hinnad. Õpilaspääsmed kassas.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $28.—, poolaastas $14.50 ja veerandaastas $8.—, kiripostiga aastas $46.—, poolaastas $23.50 ja veerandaastas $12.50

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $30.—, poolaastas $15.50 ja veerandaastas $8.50. Kiripostiga USA-s: aastas $51.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $60.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Vastastikune närvisõda

Poliitilised vaatlejad, kes analüüsivad Ühendriikide ja N. Liidu praegust vahekorda ning Moskvas toimunud strateegiliste relvade piiramise läbirääkimiste nurjumist, mainivad, et N. Liidu juhtkonnal tuleb lähemas tulevikus teha põhilisi otsuseid oma vahekordade korraldamisel Ühendriikidega. President Carter oma uue agressiivse välispoliitikaga nõuab ideoloogilisel rindel venelastelt inimõiguste austamist ning poliitilises sektoris on Moskvale selgeks tehtud, et kui ta tahab jatkata oma vallutamispoliitikat Aafrikas, siis ei ole tal loota Ühendriikidelt krediite ega mõlema maa vahelist elavat kaubavahetust.

Asjatundjad kalkuleerivad, et Brezhnev lükkas Ühendriikide ettepanekud strateegiliste tuumarelvade piiramiseks tagasi kolmel põhjusel. Esmajoones ei ole Kreml suutnud leppida president Carteri inimõiguste rakendamise poliitikaga, mis on tekitanud Moskva juhtivates ringkondades väga kibestunud ja hapu meeleolu. Kremli juhid olid eriti tigedad kui president Carter saatis N. Liidu juhtivale dissidendile Andrei Sahharovile isikliku kirja ning võttis Valges Majas vastu Venemaalt välja saadetud dissidendi Vladimir Bukovski. Venelaste arvates on need sammud aktiivseks sekkumiseks N. Liidu sisemistesse asjadesse.

Teiseks arvatakse, et Kremlis on alganud juba äge kulissidetagune võimuvõitlus Brezhnevi trooni pärimiseks. Kuna Brezhnev kannatab ilmselt suurte tervislike häirete all, siis muutub see võitlus üha pingelisemaks ja takistab delikaatseid läbirääkimisi ameeriklastega, mis nõuavad ka N. Liidu poolt teatud kontsessioone.

Kolmandaks leitakse, et N. Liit on praegu Ühendriikidest ees suurte raskerakettide alal ning Moskva ei taha kuidagi sellest ülekaalust loobuda, mis mõnede Ühendriikide ekspertide arvates võib viia lõpuks N. Liidu strateegilisele ülekaalule.

Kuna Ühendriikide välisminister Vance külaskäik Moskvasse lõppes tulemusteta, siis võib oletada, et mõlemad pooled hakkavad arendama vastastikust närvisõda kontsessioonide saavutamiseks. Sündmuste praeguses faasis on Carteril õnnestunud manööverdada Ühendriike ofensiivi, kuna N. Liit on surutud kaitsepositsiooni. Carter on haaranud rahvusvahelisel rindel ideoloogilise ofensiivi oma inimõiguste rakendamise poliitikaga ning samuti olid venelastele rabavaks üllatuseks Ühendriikide ettepanekud strateegiliste tuumarelvade vähendamiseks ja piiramiseks, millistele ettepanekutele Brezhnev ja Gromõko ei ole seni veel vastust leidnud.

Kõigele muule lisaks on Carter välja hakanud mängima „hiina trumpkaarti", mida Kissinger oleks võinud teha juba aastaid tagasi. Selle poliitika eesmärgiks on süvendada sidemeid N. Liidu põlisvaenlase Hiinaga, mis sunnib venelasi oma agressiivse poliitika teostamisel suuremale ettevaatlikkusele. Ja lõpuks ei ole Brezhnev kaotanud ikka veel lootusi Ühendriikidest suurte krediitide ning eelistatud kaubandusliku partneri õiguste saamiseks, mis aitaks jalule upitada N. Liidu allakäinud majandust. Need ambitsioonid majandusliikude kontsessioonide saavutamiseks on sundinud Brezhnevi mõnegi kibeda sõna alla neelama, mis talle Carteri inimõiguste poliitika rakendamisel paratamatult huultele on kippunud.

Praeguses olukorras võib oletada, et venelased ootavad ameeriklastelt esimest sammu strateegiliste tuumarelvade ettepanekute osas muudatuste tegemiseks, kuid Washingtonis ei ole seni märgata mingisugust paanikat ning Carter on isegi kinnitanud, et kui Moskva ei ole valmis strateegiliste tuumarelvade piiramiseks õiglasi kokkuleppeid sõlmima, siis on Ühendriigid paratamatult sunnitud oma tuumarelvade tagavarasid suurendama ja uusi relvi rakendama. Läkitus Moskvale on selge ja arusaadav: Ühendriikide praegune rezhiim on valmis loobuma strateegiliste tuumarelvade kokkuleppest kui venelased jäävad kangekaelselt oma seisukohtade juurde ja taotlevad selle kokkuleppega endile suuri eeliseid.

K.A.

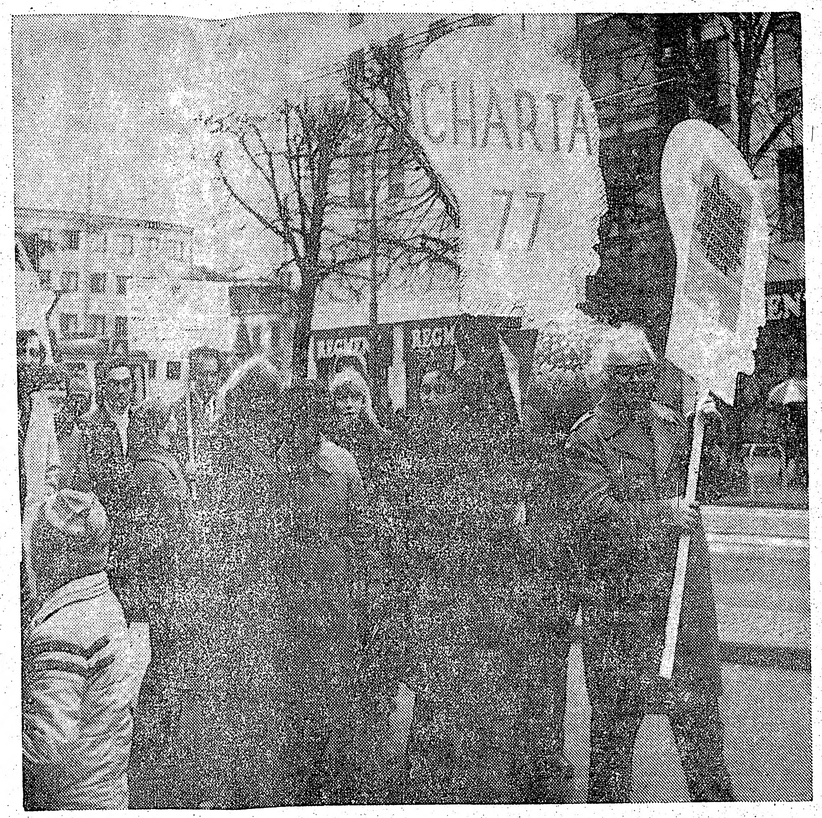

Ühendriikide president Jimmy Carter on oma hoiakuga inimõiguste küsimuses andnud uut hoogu isikuvabaduste eest võitlejatele siinpool ja sealpool raudset eesriiet. Pildil näeme inimõiguste demonstratsiooni Rootsis, Göteborgis, millest ka eestlased osa võtsid.

Eetris toimub äge külm sõda

Võitlus lääne ja ida raadio saatejaamade vahel

Paljude aastate jooksul oleme võinud kuulda ja lugeda detentest, s.o. vajadusest pinge või surve vähendamisest riikide vahel. Suurel määral on see jäänud õõnsateks fraasideks, millel ei ole senini tegelikku katet. Meie ei ole näinud kuskil olulist relvastuste ega sõjalise valmisoleku vähendamist. Uurimistööd kohutavamate ja võimsate relvade leiutamiseks käivad pidevalt, samuti ei ole märgata tagasiminekut relvakaubanduses riikide vahel.

Detenteks või lõdvenemist riikide vahelises läbikäimises on olnud vähe märgata ja võib isegi öelda, et pinge vähenemise asemel oleme võinud märgata pinge suurenemist.

Seda pinget võime märgata ka suurvõimude vahelises raadiosaadetes. Sõda mis käib eetris on üks osa sõjalisest tegevusest. Raadiosaated, mis on sihitud kuulamise jaoks teistes riikides, on viimaste aastate jooksul laienenud. Saatejaamu on tulnud juurde, saated pikenevad ja eri keelte hulk on suurenenud.

AMEERIKA HÄÄLED

USA finantseerib peamiselt kolme raadiosaatjat. Suurim neist kolmest on Voice of America, VoA, või eesti keeles Ameerika Hääl. Selle peakorter asub Washingtonis. VoA on tihedas ühenduses USA välisministeeriumiga, US Information Agency kaudu. VoA uudismaterjalid tulevad peamiselt nende oma korrespondentidelt ja need on kooskõlas USA välisministeeriumi seisukohtade ja poliitikaga. Tavaliselt on esimeste uudiste hulgas midagi USA presidendist või välisministrist.

Radio Free Europe, RFE, alustas oma tegevust 1950 aastate alul. Saatja on klassifitseeritud kui privaat mitte-kommertsiaalne raadiosaatja. Selle asukoht on Münchenis, Saksamaal. Radio Free Europe kõrvale loodi hiljem veel teine saatja, Radio Liberty, RL, ka Münchenis.

Mõlemad Müncheni jaamad saavad oma majandusliku aluse USA kongressi kaudu. USA majandusliikku panust kõigile neile kolmele saatejaamale arvestatakse umbes 100 miljonile dollarile aastas. Umbes poole sellest summast saab VoA.

Raadiosaadete sihiks on varustada Ida-Euroopa maid (ja ka ülejäänud maailma, kuhu vaba informatsioon ei pääse) uudistega nende endi keeltes. Raadiosaadete lõppsihiks on, et neist kujuneks vastavate rahvaste kodusaatjaid.

Vahel on esinenud kriitikat nende saatejaamade vastu USA:s. Kritiseeris näiteks senaator Fulbright, kui ta USA senatis nimetas neid raadiosaatjaid „Külma sõja jäänusteks". Kriitika peale vaatamata on USA oma saatjaid ja nende tugevust laiendanud. Teatavasti on ju näiteks Radio Liberty alustanud saateid eesti keeles.

NÕUKOGUDE HÄÄLED

Raadio arengut ja selle osatähtsust märkas juba Lenin 1917. a. Pärast enamlaste võimuletulekut Venemaal alustasid nad raadiosaadetega välismaale. Lenini kava oli teha raadiost rahvusvaheline, paberita ajaleht, mis töötaks revolutsiooni heaks kogu maailmas. See oli aga siiski väiksemõõduline tegevus. N. Liidu raadiosaated välismaale kasvasid alles pärast Teist maailmasõda.

NL suuremad saatejaamad on Moskva Radio ja Radio Peace and Progress (Rahu ja areng).

Raadio Moskva on maailma kõige suurem üksik raadiosaatejaam. Selle saated toimuvad 178 tundi ööpäeva jooksul ja 64 keeles. Radio Moskvat loetakse riiklikuks saatejaamaks ja see kajastab Moskva ja Kremli ametlikke seisukohti.

Seevastu on Radio Peace and Progress allutatud nn. avalikkuse organitele, ja selle kohati väga agressiivne toon kajastavat Nõukogude Liidu rahvaopiniooni ja olevat selle arvamine. Nagu Kremlist teatatakse, ei tulevat võtta Peace and Progressi saateid NL avaliku poliitikana.

Lisaks neile kahele saatejaamale on N. Liidus veel 10 saatejaama, mis tegutsevad saadetega välismaale. Sellesse gruppi kuulub näiteks Tallinna Raadio, millel on rootsikeelsed saated ja saated väliseestlastele.

Vene välissaadete sihiks on esmajoones anda informatsiooni organisatsioonidele, mitte üksikisikutele. Kui palju võiks olla saadete kuulajaid, seda on väga raske arvestada, ja andmeid selle kohta on väga raske leida.

SEGAJAD

Raadiolained ei vaja viisat ega passi ja ületavad riikide piirid poliitseist ja tolliametnikest hoolimata.

Pärast Teist maailmasõda sulges Stalin N. Liidu ja teised Ida-Euroopa riigid läbikäimiseks. Tal tuli ka sulgeda tee raadiolainete juurdepääsule. Selleks võeti tarvitusele välissaadete segajad. Segajate tõttu saabuvad saated moonutatud kujul kuulajale ja on ebamugavad kuulata. 1952 oli kogu Ida-Euroopa (väljaarvatud Jugoslaavia) kaetud segajatega. Segajate käigushoidmine on väga raske ja kulukas ettevõte.

Nii oli ainult N. Liidus vaja umbes 2000 segajat. Vaatamata suurele segajate arvule ei saanud ikkagi välismaasaateid takistada. Näitena võib nimetada, et 1956 Ungari mässu kohta tungisid BBC teated läbi segajate ja olid Moskva ülikoolis teadaannete tahvlil.

Enne julgeolekukonverentsi 1973 Genfis piiras N. Liit välissaadete segamist. Sellest ajast tarvitatakse nn. selektiivset segamist, segamiseks valitakse ainult teatud saated. Kuuldavasti on Radio Liberty eestikeelsed saated sellise selektsiooni all!

Mõlemate blokkide (USA ja NL) raadiosaated on kuuldavad üle terve maailma. Juurde on tulnud uued raadiosaadete lahinguväljad Aasias, Aafrikas ja Ladina-Ameerikas.

(Järg lk. 7)

Kommentaarid

Leningradis algas äsja suure 2400 voodiga luksushotelli ehitamine, mis peab valmis olema 1978. aastaks. Hotell on mõeldud peamiselt turistidele, kes peavad Venemaale tooma paljuihaldatud välisvaluutat.

Kuid mis on selles siis eriilist — hotelle ehitatakse mujalgi ja pealegi palju suuremaid? Kogu selles loos on siiski nii palju uudist, et hotelli ehitajaks on Rootsi firma Skånska Cement Company, mis asub Kalmaris ning samuti on kõik ehitustöölised rootslased. Kogusummas töötab ehituse juures, mis läheb maksma 100 miljonit dollarit, 250 rootsi inseneri ja töölist ning nende hulgas ei ole ühtegi venelast. Rootslased elavad Leningradis kahes uues korterimajas, mis on varustatud Rootsist toodud mööbliga. Kuid mitte ainult mööbel, vaid isegi ka toit tuuakse rootslaste järele Rootsist.

Rootslased ei ole mitte ainult ehitajad vaid ka hoone ehitamiseks vajalik kvaliteetmaterjal ja sissesead tuuakse Rootsist. Kui hotell valmis saab, siis omab see rootsi mööbli, rootsi telefonid, rootsi elektriseadmed, rootsi ukselingid ja lukud, ning 10.000 läänest importeeritud tuhatoosi ja 60.000 toidunõud.

Kas siis vene paljukiidetud tehnika ja nende eksperdid ei suuda omalt poolt midagi anda hotelli katuse alla viimiseks ja sisustamiseks? Siiski — venelaste poolt on krunt ja tsement ja seda peetakse partei ringkondades väga suureks ja tähtsaks panuseks.

*

„Ottawa Journal'i" kommentaator John Best võtab ajalehe 12. aprilli väljaandes vaatluse alla Kanada majandusliku abi Kuubale ja leiab, et sellise toetuse andmine Kuubale praeguses olukorras, kus Kuuba on saatnud oma sõdurid Angoolasse võitlema, on arusaamatu.

Kanada on garanteerinud Kuubale 10 miljoni dollari suuruse madala intressiga laenu ning sellele lisaks 2,7 miljoni dollarilise programmi tasuta tehniliseks abiks. Need programmid lõpevad aasta pärast ja välisminister Jamiesoni informatsiooni kohaselt kuivab Kuubale antav abi seejärele kokku. Peaminister Trudeau mainis siiski seda probleemi viimati kommenteerides ebamääraselt, et Kanada rahvusvaheline väljaarendamise ja abistamise programm ei ole seotud abi saavate maade poliitilise ideoloogiaga. Peaminister nentis, et Kanada abi saavad nii parempoolse rezhiimiga Haiti kui ka marksistlik Kuuba.

Kuid — väidab John Best — seal on siiski suur vahe, kuna Haiti ei ole saatnud oma sõdureid Aafrikasse võitlema. Best mainib, et praegu ei ole selles enam põhjust kahelda, et rahvusvaheline kommunism Moskva juhtimisel mängib Aafrikas kõrget mängu ning et kommunismi suur võit ja kogu Aafrika Moskva mõjuvõimu alla painutamine on käehaarde kauguses. Selles olukorras on mõeldamatu, et Kanada annaks oma abi Moskvale või tema käsilastele Aafrikas, olgu see abi siis materiaalne või moraalne. Kanada peaks kõigiti selleks kaasa aitama, et Kuubat sundida Aafrikast lahkuma, kuna Castrol ei ole seal midagi tegemist.

John Besti analüüsile ja seisukohtadele võib kahe käega alla kirjutada, kuna need vastavad faktidele ja tõsioludele. Kanadal oleks viimane aeg lõpetada oma majandusliku toetuse andmine Kuubale, kes rahvusvahelise kommunismi ja ülemvõimu levitamiseks on astunud üle igasuguste piiride ning kuulub oma Moskva kulul opereerivate palgasõdurite pataljonidega tüüpiliste agressorite ridadesse.

AMI

Lugeja kirjutab:

Sõduripoiss vastab võitlejaile

Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liit on nähtavasti otsustanud, et Rootsis asuvad endiste eesti sõjaväelaste organisatsioonid tulevad ajaloo näitelavalt kustutada. Oma vastuses sõduripoisile V. E. nr. 27, 12. 4. 77 deklareerivad nad järjekordselt, et „Rootsis puuduvad Eesti võitlejate ja vabadusvõitlejate ühinkud, kuid asub vast (! — minu sõrendus) mõningal määral soomepoisse ja teisi end. Eesti sõdureid organiseerimata kujul." Ja seda pärast seda, kui neile oma eelmises lugejakirjas meelde tuletasin, et Stokholmis eksisteerib Eesti Ohvitseride Kogu Rootsis ja Stokholmis ja Göteborgis soomepoiste oragnisatsioonid!

JR 200 Sõprusühing Stokholmis ja JR 200 Klubi Göteborgis koostöös Soomepoiste Klubiga Torontos on aastaid välja andnud oma ajakirja „Põhjala Tähistel", mida tuhanded kaasmaalased on lugenud. Nende organisatsioonide tegevusest on ajakirjanduses ilmunud pidevalt teateid. Alles aasta-paar tagasi ilmus nimetatud kolme organisatsiooni väljaandel koguteos „Soomepoisid". Ja nüüd väidab KEVÜL juhatus, et nad ei eksisteeri praegu, ega pole kunagi eksisteerinud!

Võiks arvata, et endiste sõjameeste organisatsioon on üksikasjades teadlik vabas maailmas loodud teiste samalaadsete organisatsioonide olemasolus ja ei tarvitse neid kalendrisabast otsida. Kui Liidu juhatus nende nimesid Kanada eesti lehtede kalendritest ei leia, siis nad ei eksisteeri! See ei tähenda, et nimetatud kalendrid panevad aadresside osas rõhu P.-Ameerikas asuvatele eesti organisatsioonidele ja toovad mujal asuvatest organisatsioonidest ainult suuremad! Näiteks „Vaba Eestlase" kalendris leidub Rootsi mitmesajast organisatsioonist andmed ainult kolme Eesti Maja ja kahe keskorganisatsiooni kohta. Ega KEVÜL juhatus ometi taha väita, et teised organisatsioonid seepärast ei eksisteeri.

Ei ole riigikorda, mis oleks ideaalne ja kõikidele kodanikkudele aktsepteeritav. On aga üldiselt tõdetud, et demokraatlik süsteem on enamusele vastuvõetav. Seepärast tuleb meil ka Rootsi suured demokraatlikud vabadused oma rahvusliikkudes huvides ära kasutada. Milleks olla alarmeeritud ja ärritatud kommunistide ringkäikudest ja demonstratsioonidest, miks mitte demonstreerida ise ja mõjukamalt.

KEVÜL juhatus kinnitab, et neil pole olnud olulisi lahkarvamusi ühegi Eesti rahvusliku organisatsiooni kui tervikuga. Ometi tekkis praegune avalik diskussioon ainult seetõttu, et Liidu juhatusel oli minu arvates „olulisi lahkarvamisi.. kõikide eesti rahvusliikkude organisatsioonidega, olles ainuke eesti organisatsioon Kanadas, kes ei pooldanud ÜE Päevade korraldamist Rootsis.

Jääb arusaamatuks Liidu juhatuse märkus, et „endine sõduripoiss" olevat „tundmata auaste Eesti sõjaväes". Samasuguse (eba)loogikaga võib väita, et „sõjamees" ja „võitleja" olid tundmatud auastmed Eesti sõjaväes. Pealegi tuleb meeles pidada, et enamus veel elusolevaid sõduripoisse ei ole kunagi teeninud Eesti Vabariigi kaitseväes.

*

Toimetuse märkus: Käesolevaga lõpetab „Vaba Eestlase" toimetus diskussiooni selle küsimuse ümber, kuna mõlemad pooled on saanud kahel korral sõna. Pealegi on vahepeal selgunud, et järgmised Ülemaailmsed Eesti Päevad toimuvad 1980. aastal Rootsis, kus on ettenähtud ka endistele sõjameestele oma kaaluv osa.

● Eesti Noorte Kunstigrupp, kes on saanud tuntuks oma loominguga Rootsis ja osalt ka Baltimore Eesti Majas ÜEP ajal korraldatud näitusega, esines äsja väljaspool eestlaste ringi. Invandrarnas Kulturcentrumi kunstigaleriis Stokholmis peeti näitus 6.—29. aprillini. Näitusel esinesid Jaak Kruusmägi, Arvo Luik, Mikk Noodapera, Elle Palu, Clav Heinmets, Kristina Viira, Pia Raudsepp, Kalli Klement, Harry Sepp, Mart Kikerpuu ja Mart Maandi.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

30. apr. ja 1. mail on valvearetiks dr. Tari, tel. 922-3824.

Kas pidurid peale turismireisidele Eestisse ja Lätisse?

Baltisakslased, kes Saksamaalt on viimastel aastatel üsna hulgaliselt käinud Eestis ja Lätis „vana kodumaad" vaatamas — neil tegutseb eri reisibüroo selleks, mis kannab nimetust „Baltisches Reisebüro" — on viimasel ajal märganud, et Nõukogude võimud muutuvad restriktiivsemaks nende külastuste suhtes.

Balti-sakslaste ajakiri Baltische Briefe kommenteerib takistusi, mis viimasel ajal ette on veeretatud kodumaad külastavatele turistidele:

„Kasvavad märgid, mis näitavad, et „kojuigatsuse-turistidele" hakatakse seadma ette ootamatuid ja üllatavaid takistusi. Küsimus on, kas kavatsetakse Eesti, Läti ja Leedu külastamist läänemaadest vähendada üldse miinimumini või kehtiv see ainult teatud turismigruppide kohta. Räägitakse jälle muinasjutte hotellitubade puudusest ja kasutatakse muid ettekäändeid. Aga mingit otsustavat otsust pole seni antud, kõik on ebamäärane ja edasilükkav".

Baltische Briefe on imestunud, kuna senini just Moskva oli „kojuigatsuse-turismi" soodustajaks ja õhutajaks. Ajakiri on püüdnud Nõukogude esindustelt selgust saada, kuid pole kusagilt selgust saanud — üks esindaja saadab teise juurde.

Mulje kippuvat jääma, et reisigruppidesse ei soovita liiga palju neid, kes otseselt on Baltikumist pärit ja räägivad ka kohalikke keeli. Eelistatakse päris riigisakslasi, kel Baltikumist pole aimu.

Külastage kunstnik SAARNIIDU
STUUDIO VÄLJAPANEKUID
ÕLIMAAL, SUMERI MOTIIVID
567 Rochampton Ave., tel. 488-5895
Avatud ka päeval

Suur lihapuudus N. Liidus

MOSKVA — Lääneriikide ajakirjanikele Moskvas on saabunud pidevalt andmeid, et N. Liidus valitseb suur lihapuudus, mis on tingitud suurelt osalt sellest, et 1975. aasta viljaikalduse ajal tapeti suur osa kariloomadest loomasööda puudusel. Mainitakse, et 1976. aastal oli kogu N. Liidus värsket liha väga harva müügil. Juhtivates ringkondades kardetakse, et liha ja lihasaaduste puudumine võib esile kutsuda tõsiseid rahutusi. Lihanappuse üle kurdetakse eriti Läti pealinnas Riias, kus mainitakse, et liha on riiklikkudest kauplustest kadunud juba pikema aja jooksul.

EERIK PURJE
KINDLUSTUSBÜROO
Kõik kindlustusliigid
958 Broadview Ave., Suite 203
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 461-8800

Sobiv LEERIKINK eesti noorele on
EESTI KUNST
EKK „Kunstitare" tel. 485-0531

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Televisioon punaste propagandameeste teenistuses

Okupeeritud Eestis näidatakse seeriafilmi „Sünniaasta", kus on toodud ka Jaan Tõnissoni ja Jaan Poska kujud

Okupeeritud Eesti propagandamehed ei rahuldu mitte ainult sellega, et nad Eesti Vabariigi tekkimist ja 1917. ja 1918. aasta sündmusi raamatute ja ajalehtede veergudel võltsivad vaid nüüd on valeversioonide levitamiseks appi võetud ka televisioon, kus esitatakse seeriafilmi „Sünniaasta", mida nimetatakse teledokumentaaldraamaks.

„Sirp ja Vasara" andmetel on eetrisse saadetud juba „Sünniaasta" kaheksas saade ning neid olevat tulemas veel vähemalt 20. Ajaleht mainib, et see on esmakordseks juhuseks, kus kujutatakse 1917. aasta sündmusi Eestis ulatuslikus kunstilises teostuses ja sellises orginaalses vormis nagu seda on teledraama.

„Sünniaastas" esinevad tegelastena sellised kommunistlikud tuusad nagu Hans Pöögelmann ja Jaan Anvelt ning nende vastased Jaan Tõnisson ja Jaan Poska.

„Sirp ja Vasar" kinnitab, et kogu taasloodud 1917. a. maailm on oma faktilises tõepärasuses tänapäevlik ning et autorid on suutnud revolutsiooniideed tänapäevaselt kõlama panna. „Sünniaasta" olevat üks neist üritustest, mis aitavad täita N. Liidu kõmmunistliku partei keskkomitee otsust oktoobrirevolutsiooni 60. aastapäeva kohta. Olevat teretulnud, kinnitab „Sirp ja Vasar"., et Eesti Televisioon

on valinud revolutsiooniideede propageerimiseks nii haarava ja originaalse teose, mis võib kujuneda sündmuseks meie telekunstnis ja ka masssilises propagandatöös.

Kui juba „Sirp ja Vasar" ise nimetab „Sünniaastat" „propagandatööks", siis võib juba oletada, millise ajaloo võltsimisega siin on tegemist. Propagandafilmi peategelastena esinevad Aigar Vahemets stsenaariumi autorina, kommunistlik ajaloodoktor Karl Siilivask ja ajalookandidaat Ellen Plotnik „nõuandjatena", Tõnis Kask ja Jaan Rommot rezhissööridena, Raivo Trass Hans Pöögelmannina, Tõnu Mikiver Jaan Anveltina, Oskar Liigand Jaan Poskana ja Valter Luts Jaan Tõnissonina.

Plekk Rootsi heale nimele

Kuninga sekretär: Baltlaste väljaandmine oli rohkem kui kuritegu

Rootsi kuningas Gustaf VI Adolfi 23-aastase valitsemisaja kestel oli tema erasekretäriks Carl-Fredrik Palmstierna, kes hiljuti avaldas oma mälestused (Fjädern i min hand). Autor on mitmeski asjas õige avameelne ning näeb väga selge pilguga Vene kommunistliku rezhiimi tõelist nägu. Palmstierna annab võrdlemisi täieliku ülevaate „enam-vähem sundkorras mobiliseeritud" ja Rootsi põgenenud baltlaste (nagu eestlasi, lätlasi ja leedulasi seal nimetatakse) väljaandmise kohta 1946. a. alul. Esialgu jäi mulje, et need põgenikud võivad arvestada asüüli õigusega, kuid kui venelased hakkasid neid välja nõudma, siis tegi Rootsi valitsus väljaandmise otsuse. Autor vihjab oletusele, et valitsuse otsuse kaasamõjutajaks võis olla kaubalepingu sõlmimise väljavaade N. Liiduga, millest oodati tööstusele kasu.

Asi vaibus mõneks ajaks, kuid siis olevat üks usin välisministeeriumi ametnik helistanud Vene saatkonda ja pärinud järele, kas ei tuleks asuda interneeritute väljaandmise läbiviimisele.

Autor tsiteerib üht endist Rootsi saadikut Moskvas, kes olevat maininud, et venelased kohtlevad vägivaldselt liidetud Baltimaade elanikke kui „riigiomandust".

Vahepeal ametisse astunud uus Rootsi valitsus seisis nüüd raske valiku ees.

Kas toimida eelmise valitsuse põhjalikuma kaalumiseta tehtud otsuse kohaselt või kinni pidada senini rangelt rakendatud asüüli õigusest.

Tolleaegse kuninga Gustaf V vastav isiklik pöördumine Stalini poole jäeti viimase poolt lihtsalt vastamata.

Väljaandmine viidi läbi, mida autor nimetab plekiks Rootsi heale nimele, keda senini võidi pidada õiguse ja inimlikkuse eestvõitlejaks. Ta kommenteerib lõpuks, et see sündmus oli halvem kui kuritegu, see oli suur lollus.

Veelkord mainib Palmstierna baltlasi ühenduses Vene ülemnõukogu liikmete külaskäiguga Rootsi maikuul 1956. a.

Delegaatide hulgas leidus ka mõningaid Baltikumist, keda autori arvates oleks „pigemini tulnud samastada äraandjatega".

Kuninga ja tema erasekretäri sundimata vahekorda, kuid ühtlasi kuningakojas valitsevat meeleolu võiks iseloomustada järgmine episood. Balti küsimuse südi kaitsja professor Herbert Tingsten oli samal ajal äge vabariikliku süsteemi pooldaja. Kuningas küsinud kord Palmstiernalt, kas ta Tingsteni tunneb. Vastus kõlas: „Tunnen küll. Ta ei salli kirikuõpetajaid, kuningaid, diplomaate ega sõjaväelasi." Kui kuningas arvanud, et see on päris pikk rida, siis tähendanud erasekretär: „Ma pean juurde lisama, et ta ei salli ka bolshevikke." — „Ma leian, et see on pehmendavaks asjaoluks", vastanud kuningas naerdes.

Üheks valusamaks küsimuseks Rootsi ja N. Vene vahekordades oli Rootsi diplomaadi Raoul Wallenbergi küüditamine venelaste poolt okupeeritud Budapestist 1945. a. ja tema hilisem „jäljetult kadumine".

Wallenbergi-afääri kohta kirjutab Palmstierna, et välisminister Östen Undén ei aktsepteerinud heameelega midagi, mis võinuks segada Rootsi häid vahekordi Nõuk. Liiduga. Autor mainib, et temal eriti Wallenbergi loo algstaadiumist on teada Undéni patte vajalike sammude astumata jätmise seisukohalt. Vajaliku tegemata jätmise etteheide tabab kaudselt ka kuningat ennast, kes ilma välisministri nõusolekuta ei julenud üheltki nimekamalt vene külaliselt Wallenbergi saatuse järele pärida.

Tabava selgusega mõistab Palmstierna, et venelased küünilisel viisil kasutasid kogu Wallenbergi küsimust proovikivina, kuivõrd kaugele Rootsi järelandlikkus võib ulatuda, et aga kuidagi mitte oma suurt naabrit pahandada, ja selle kohaselt siis ka edaspidi rootslasi kohelda.

Aastate jooksul kogunes aga niipalju usaldusväärseid andmeid, et vastupidi varasematele vene teadetele Wallenbergi surma kohta juba 1947. a., ka Rootsi valitsus oli veendunud, et ta veel elus on. Hrushtshovi külaskäigu puhul Rootsi juunis 1964 a. võttiski peaminister Erlander küsimuse temaga uuesti üles. Sellele järgnes „suure" poolt vihapuhang ehhitlerlikus stiilis ning rootslased pidid taas taanduma.

VES/A.L.

Eestlane Rootsis sotsiaalasutuse esimeheks

STOKHOLM (EPL) — Rootsis, Mariestadi kommunaalvolikogu valis linna Sotsialnämndi esimeheks valimisperioodiks arhitekt Vello Riomari. Sotsialnämnd on omavalitsuse asutustest suuruselt teine linnavalitsuse järel.

Esimees on poliitiliselt valitud ja Vello Riomar esindab Folkpartietit. Ta on parteiorganisatsiooni kohalik esimees neljandat aastat.

Göteborgi nooruslik naiskoor

Koor andis menuka 10. a. juubelikontserdi

GÖTEBORG (EPL) — Göteborgis toimus laupäeval, 26. märtsil eesti ühiskonna käesoleva aasta esimene meeldiv ja nimetamisväärne kultuuriüritus — Göteborgi Eesti Naiskoori kevadkontsert, korraldatud ühtlasi koori 10-nda tegevusaasta märgitsemiseks. Kontsert leidis aset Kontsertmaja Stenhammari saalis, mis oli välja müüdud viimse kohani, mahutades ligikaudu 400 osavõtjat. Kontserdi solistiks oli Käbi Laretei.

32-liikmelise koori lavale ilmudes sai see pikaajalise aplausi, millega taheti ühtlasi osutada tähelepanu koori uhiuuele kaunile ja ühtlasele riietusele, mis seisneb pikkades tumedais kleitides, ääristatud rohelise ja hõbevärvi kaunistustega.

Kontsert algas Harry Truusi juhatusel tavakohase motoga, misjärgi esitati kuus laulu.

Järgnes Käbi Laretei osa, kus ta suure meisterlikkusega esitas Händeli, Chopini, Scarlatti ja Tubina helitöid.

Lõpuks laulis koor veel neli laulu ja paar lisapala.

Esimesena tervitas Joh. Kant Eesti Lauljaskond Rootsis juhatuse poolt. Erna Klemmer ja Hille Ustav tõid tervitusi ja lilli Stokholmi Eesti Naiskoori poolt. Stokholmi Eesti Meeskoori esindajana tervitas Endel Koppel.

Norrköpingi kog. segakoorilt tõi tervitusi esimees Jaan Allas. Göteborgi Norrby-koori esindas Signe Björkander lilletervitustega ja meenutas ühtlasi Harry Truusi kui Norrby-koori endist juhatajat. Göteborgi Eesti Meeskoori esimees Mart Nõmm ja koorijuht Eero Tarjus tervitasid lillekorviga.

Pärast kontserti toimus supeekoosviibimine kus G. E. Naiskoor esitas veel mõned laulud. Sõnavõtuga esines koori esinaine Linda Palm.

Koori auliikmeks võeti vastu Erna Klemmer, kelle algatusel asutati 16. aprillil 1967 Göteborgi Eesti Naiskoor esialgse koosseisuga 17 liiget.

Kuid koor suurenes kiiresti — ka paljude noorte — lauljatega. Praeguses koosseisus on juba niivõrd palju noori lauljaid, et koori keskmiseks vanuseks on 35 aastat.

Harry Truus, see suurte kogemustega koorijuht, on teinud väga tulemusrikka töö, saavutades hinnatava laulukultuurilise taseme, mis oli nüüdsel kontseril iseäranis silmapaistev. Võib julgelt ütelda, et kooril on oma nägu ja profiil.

Tema kõla tugevust iseloomustab piano ja helivärvust sordiin.

Jah, nüüdset kontserti tuleb pidada kõigiti õnnestunuks. See oli nagu eelseisva laulupeo prolooogiks, väliselt küll miniatuurne, aga sisult seda enam sütitav.

(EPL/MR).

Tallinnas on 8. detsembril surnud iseseisvusaegne tuntud spordiajakirjanik ja Vaba Maa ning rahvalehe spordiosakonna juhataja Harald Nõmmik 70 a. vanuses. Kadunu viibis pikemat aega Siberis, kust naasnult ta pikapeale võis jälle tegev olla spordiorganisatsioonides.

KALEV ESTIENNE
valikrühmade ja Canada National Team'i esinemine toimub 27 ja 28. mail algusega kell 7.30 õ. St. Lawrence Centre'is
Kavas palju uut ja huvitavat
Ülevaade tänapäeva võimlemise arengust
Pääsmed eelmüügil võimlejatelt ja alates 30. apr. St. Lawrence Centre'i kassast

NOORTE RÜHMADE ESINEMINE
toimub 30. apr. kell 6.30 õ. Monarch Park Secondary School'is
Pääsmed saadaval kohapeal

RAHVUSVAHELINE MOODSA VÕIMLEMISE VÕISTLUS
toimub 3. ja 4. juunil Seneca College'is
Informatsiooniks helistada tel. 889-7889

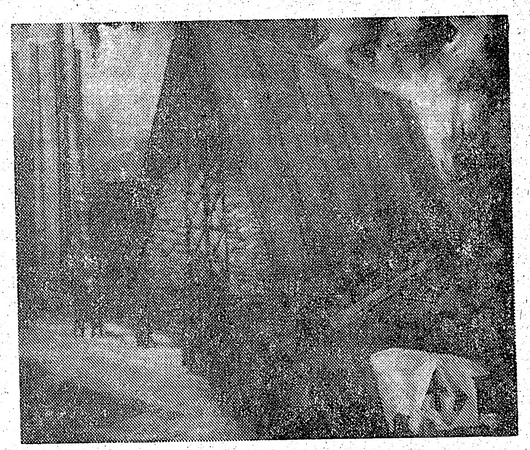

Peetri koguduse õpetajale assessor Oskar Puhmile kingiti tema 65. sünnipäeva puhul koguduse segakoorilt Cantate Domino Jeann Saarniidu õlimaal, kus motiiviks on kirik ja koor oma lipuga.

Käbi Laretei loenguõhtu

Stokholmi linnavalitsuse raamatukogu ja Vantöri kultuurikomitee korraldasid Käbi Laretei loengu Hagsätra raamatukogu ruumis. Kuulajaid tuli vaatamata vihmasele õhtule kokku rohkesti, väike saal oli viimse kohani täidetud.

Käbi Laretei rõneles esiteks oma teise mälestusraamatu saamisloost ja sellest, et alguses oli imelik kirjutada rootsi, ja mitte, oma emakeeles. Eriti veel kui rootsi keeles puudub „õ" täht nagu autorile nii südamelähedastes sõnades „Nõmme" (kus ju oli tema lapsepõlve kodu) ja „õde".

Edasi jutustas Käbi Laretei oma vanemate haigusest ja nende surmast ja selle suure kaotuse mõjust temale. Kuidas ta reisis ja otsis lahendust oma hingelistele ja hiljem ka füüsilistele hädadele. Käbi Laretei kirjeldas ka Hammeti kultuuri-keskust Tuneesias, kus ta suurema osa oma raamatust kirja pani. Kuulajad jälgisid autori ettekannet suure huvi ja kaasaelamisega.

Loengu lõppedes ulatas kohaliku raamatukogu juhataja Margit Wirström autorile orhidee-oksa.

„Tükike mulda" autorit tulid õnnitlema mitmed kaasmaalased ühtlasi paludes autogrammi oma raamatusse. Nende hulgas oli ka noor koolitüdruk, kes ütles, et ta oma eesti päritolu „avastas" alles Käbi Laretei raamatut lugedes.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$28.—	$30.—
Poolaastas	$14.50	$15.50
Veerandaastas	$ 8.—	$ 8.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$46.—	$51.—
Poolaastas	$23.50	$26.—
Veerandaastas	$12.50	$14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $60.—, poolaastas $30.50, veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 cent.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „----" ---------- 197---. Tellimise katteks lisan $ ------- siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ----------

Aadress ----------

---------- ----------

KAUAAEGSET, HEAD SÕPRA

ALEKSANDER RIIS'i

sündinud 25. novembril 1897 Mustjalas
surnud 16. aprillil 1977 New Westminsteris, B.C.

mälestavad

KAUL, ELMAR ja VALVE
KIRVES, HERBERT ja ERNA
LIIS, JAAN ja SOHVIA
PIHLAK, ELLEN
STAMM, REIN ja SETE
TELDER, BERNHARD ja LAIDA
TOOMPUU, EDUARD ja SOHVIA
Vancouveris

ARMAST VENDA JA HEAD ONU

GUSTAV PIMBERG'i

sündinud Kaberneemes, Eestis
surnud 9. aprillil 1977 Borås'is, Rootsis

mälestavad leinas

õde ELISABETH
MAGNUS LILLEBERG perekonnga
HUGO LILLEBERG perekonnaga

Puhka rahus
kallis onu!

HEAD SÕPRA JA AMETIVENDA

KAUGESÕIDU TÜÜRIMEES

ALEKSANDER RIIS'i

mälestavad

JOHANNES LOOTSAAR
VALDUR NÕMME abikaasaga
AUGUST SCHMUUL abikaasaga
ARTUR TREIKELDER abikaasaga
EDUARD TRUU abikaasaga

ARMAST SÕPRA

HANDU KARI

mälestavad vaikses leinas

MAIRE ja OSVALD RIISMA lastega Floridas

E. V. sv. lendur

kpt. RICHARD TEDER

Sündinud 17. augustil 1905 Tartus
Surnud 29. märtsil 1977 Stokholmis

Mälestavad leinas

ENDISED EESTI LENNUVÄELASED

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ööl 489-3602

© Gaston Randvee, skautmaster ja tuntud noorsootegelane USA-s, tähistas oma 70-aastast sünnipäeva ja 50-aastast noortetegevust, sellest 45 aastat skautluses. Ta on tegev USA Eesti Koolide Keskuses esimehena, kuulub Eesti Rahvuskomitee USA-s saadikute hulka, toimetab pedagoogide „Bulletääni" jne.

Uue nime all

Luuletaja Ivar Ivaski toimetamisel ja Oklahoma ülikooli kirjastusel ilmunud rahvusvaheline kirjandusajakiri „Books Abroad" lõpetas 1976. a. oma ilmumise ja alustas 1977. a. endise sisulise ilmega, aga uue, ajakirja iseloomule enam vastava nimega „World Literature Today". Uue nimetuse all alustab ajakiri ka oma teise poolsajandi ilmumist. Vähe ajakirju on nii kaua suutnud ilmuda ja pidevalt edasi areneda, lähendades rahvaid erirahvuste kirjandusliku informatsiooni läbi. See idealistlik eesmärk on algusest peale olnud apoliitiline, kus igale rahvale on antud ruumi nende kirjandusest rääkimiseks.

Selles aspektis on need kümme aastat, mil I. Ivask olnud toimetajaks, andnud arvukalt ruumi ka eestlaste retsensioonidele eestlaste poolt kirjutatud teoste üle. Nii on eesti kirjandus püsinud maailmaulatusega foorumil.

Uus, endisest veidi suurema formaadiga ajakiri jätkab põhiliselt eelmistega kindlaks kujunenud teed. Uuena on laiendatud ingliskeelsete raamatute ulatust ka Ühendriikides ilmunud raamatuile, milline täiendus muudab ajakirja informatsiooniväärtust suuremaks, olleks tõeliseks ülemaailmseks kaasaja kirjanduse registreerijaks ja hindajaks.

Uue numbri esseistlik osa on pühendatud möödunud aastase BA/Neustadt laureaadi Elizabeth Bishopi loomingule andes läbilõikeid ta luuletajaisiku olemusest ja loomingust selle rahvusvahelises ulatuses.

Eesti raamatuist vaatleb Peter Auksi Jaan Krossi J. Köleri-ainelist teost „Kolmandad mäed". Selles on kirjanik toonud episoodi kunstniku elust, mil ta maalis Kaarli kirikusse Kristuse motiiviga altarimaali ja valis modelliks hiiu kutsari, kes võis altaripildilt oma aadlikust peremehele kiuslikult alla vaadata. P. Auksi leiab, et Kross on sidunud oma töö Köleri rahvusliku identsuse leidmisega ja kirjanik on saavutanud vaimse kompromissi. Teisena vaatleb V. Kõressaar Viktor Terrase monograafiat „Aleksis Rannit", leides, et Terrase rikkalikult illustreeritud monograafia on sügav ja põhjalik analüüs silmapaistva poeedi tööst.

Ajakiri levib üle maailma, peamiselt raamatukogudesse, kuid väljaandjail on soov seda rohkem suunata ka üksikisikuile, milleks uue nimetuse all on suuremaid eeldusi, kuna see avab kirjandussõpradele ja -huvilistele värava tänapäevase maailma kirjanduse väljavalitud rikkuste juurde.

KIRIKUD

EELK TORONTO
VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
17 Frank Cresc.
Toronto 176
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 1. mail kell 11 homm. JUMALATEENISTUS.
Ingliskeelne jumalateenistus kell 1 päeval.
Pühap., 8. mail EMADEPÄEVA JUMALATEENISTUS kell 5 p. l. AKTUS — aktusekõne pr. Evi Jaaguste. Pühapäevakooli lastenäidend — juhatab Ene Neps-Swallaw. Kohvilaud.

ÕPETAJA KÕNETUNNID igal teisipäeval ja neljapäeval kella 6—8 õhtul kiriku käärkambris.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

LEERIÕNNISTAMINE 1. mail kell 2 p. l. St. Paul'i kirikus (Jarvis-Bloor). Teenivad õp. O. Puhm ja õp. U. Petersoo. Laulavad leerinoored M. Viia juhatusel; kvartett Lindau'd, viiulil N.-M. Kerson, orelil I.-P. Korjus.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 1. mail kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 JUMALATEENISTUS, Issanda surma mälestamine. Kõneleb K. Raid: „VIIES KÄSK". Segakoor Kell 6 õ. EVANGEELIUMI KUULUTUS. Kõneleb K. Raid, tunnistusi. Vaimulik muusika.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich,
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853.

EMADEPÄEVA JUMALATEENISTUS pühapäeval 1. mail kell 1.30 p. l. Jumalateenistuse järele toimub kiriku saalis kohvilauas emadepäeva koosviibimine.

Õpetaja kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390

USUSÕNUMI RAADIOJUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, homm. kell 9.30—10.00 lainel CHIC-790 kc.

Raadiojutluse teema 1. mail: „JUMALA SUUR USTAVUS".
Laup., 30. aprillil kell 7 õ. PIIBLITUND. Kõneleb H. Söderholm.
Pühap., 1. mail kell 3 p. l. JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded, jutlustab H. Rüdmik. Issanda surma mälestamine.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 1. mail kell 11 homm. JUMALATEENISTUS tühes Issanda surma mälestamisega. Kõneleb E. Saraoja, lauluettekanded.

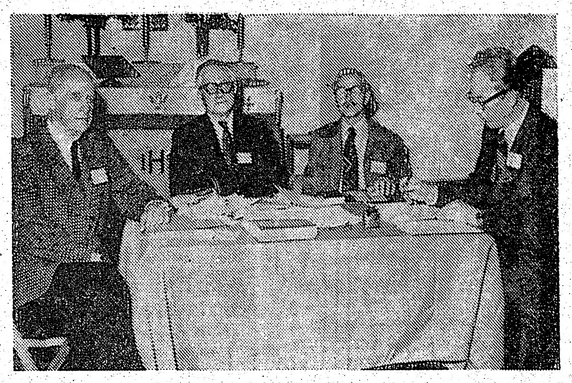

EELK Kanada praostkonna sinodi juhatus oma töölaua taga. Vasakult: K. A. Kadak, praost O. Puhm, L. Wahtras ja A. Roost.
Foto: J. Kreilis

Oskar Puhm valiti Kanada . . .

(Algus lhk. 1)

uuesi mõtteid, mille rakendamist soovitati.

Piiskopi ja praostkonna vahelistest suhetest rääkides ütles piiskop K. Raudsepp, et peapiiskop on esimene, piiskop on teine, aga kui peapiiskoppi pole kohal, siis on piiskopil suuremad õigused. Tal on kokkulepe peapiiskop K. Veemiga, et üks on juhiks Euroopas, teine Ameerikas. Ta ütles, et ta ei sega end õpetajate töösse, vaid on isalik nõuandja neile, kes soovivad isalikku koostööd. „Mina ei tule ametitalitusi tegema, või ainult koos koguduse õpetajaga kui selleks soovi avaldatakse," seletas ta.

EKN esimees õp. U. Petersoo rääkis eelolevast küüditamise mälestusaktusest, mille korraldamine on seekord eestlaste käes ja mis toimuks vaimuliku sündmusena. Ta tõi esile olukorra, mis on viimastel aastatel omaseks saanud, kus kohal on 500 leedulast, 200 lätlast ja 20 eestlast. Ta avaldas soovi, et koguduste õpetajad sellele oma kirikuis tähelepanu suunaksid, kuna eestlaste väike osavõtt tekitab piinlikkust.

Valimistel tuli täita uue praostkondliku nõukogu koosseis väljaarvatud laekur E. Heinsoo, kelle volitused veel ühe aasta võrra kehtivad.

Uueks praostiks järgmiseks viieks aastaks valiti ühel häälel EELK kirikuvalitsuse assessor ja senine praosti k. t. Peetri koguduse õpetaja O. Puhm. Abipraostiks praegune Toronto Jakobi, Hamiltoni ja Sudbury koguduste õp. T. Nõmmik. Uuteks sekretäri ja nõuniku kandidaatideks õp. A. Taul ja P. Altosaar, kes hiljem ametid omavahel jagavad. Revisjonikomisjon koosseisus E. Kuuskne, A. Roost ja L. Wahtras jäi endiseks.

Pärast valimisi andis piiskop uuele praostkonna nõukogule edasi peapiiskopi kirikuvalitsuse tervitused ja õnnitlused.

Jakobi koguduse naispere oli sinodist osavõtjaile valmistanud lõunasöögi, millele järgnes koosoleku uute päevakorrapunktide arutlemine. Esimesena pidas referaadi õp. H. Laur „Kogudus Jumala perekonnana" ja teiseks piiskop K. Raudsepp käsitles oma ettekandes usu- ja jumalateenistuse aasta küsimusi, mis oli laiendatud üldisele usuelu elavamaks muutmisele ja jumalateenistuse pidamise probleemidele tuues rohkeid näiteid eriolukordadest ja õpetajate töötingimusist ning selle iseloomust.

Järgnevail läbirääkimistel puudutati kahes referaadis, aga ka hommikupoolsel koosolekul esile toodud küsimusi.

Sinodi viimaseks päevakorrapunktiks oli järgmise kokkutuleku korraldamine, siis otsustati see pidada 8. apr. 1978. a. ja Sudbury kogudus kutsus praostkonna sele puhul omale küllla, mida ka tänuga aktsepteeriti.

Lõpuks praost O. Puhm avaldas tänu koguduse naisperele lahke vastuvõtu ja toitmise eest.

Järgnevale sinodi jumalateenistusele läksid osavõtjad vaimulikud rongkäigus. Jutlustas Montreali uus õpetaja H. Laaneots ja muusikalises osas laulis sopran Valve Tali kuna orelil saatis Leida Pilt. Teenisid piiskop K. Raudsepp, praost O. Puhm, õpetajad O. Gnadenteich, H. Laaneots, H. Laur, L. Leiv, E. Lootsmaa, T. Nõmmik ja A. Taul. Pärast kirikupalvet toimus uue EELK Kanada praostkonna praosti, abipraosti ja nõukogu liikmete ametisse õnnistamine mida tegi piiskop K. Raudsepp.

The Finnish Place

5463 Yonge St. Willowdale Tel. 222-7575
(Finchi lähedal)

SUUR VALIK KINKEESEMEID: mitmesugust soome klaasi, laudlinu, saunatarbeid
EHTEASJU ja palju muud
SOBIVAID LEERI-, PULMA- ja muude tähtpäevade kinke
Skandinaavia delikatessid, soome pagarisaadused.

Avatud: esmasp., teisip., kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9—3. Pärast 23. maid esmaspäeviti suletud

---

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
(Eesti Maja lähedal)

EVANGEELSED PÜHAKIRJA ÕHTUD

Kõneleb õp. Ed. Mägi (Kaliforniast).

Teisip., 26. apr., kl. 7.30 õhtul ainek: „JEESUS JA UUS MAAILM".
Neljap., 28. apr. kl. 7.30 õhtul ainel: „JEESUS JA PÜHAVAIM".
Laup., 30. apr., kl. 11 hommikul ainel: „JEESUS ja RISTIMINE".
Laup., 30. apr., kl. 7.30 õhtul ainel: „JEESUS JA LOOMINE".
Valguspildid. Teretulemast!
Õp. Mägi on valmis kodukülastusi tegema haiguste ja muudel põhjustel. Palume helistada tel. 421-4561.

Konsistoorium noorendamisele

Eelolevaks suuremaks sündmuseks Eesti Ev. Luberi kiriku elus on uue konsistooriumi valimine ja ametisse kinnitamine käesoleval aastal. Nagu peapiiskop Konrad Veem juba oma kõnes peapiiskopliku nõukogu koosolekul septembris 1973 ütles, tuleb uue konsistooriumi moodustamisel nüüd ette võtta selle koosseisu tunduv noorendamine. Samas kõnes neli aastat tagasi ta märkis ka seda, et järgneva konsistooriumi koosseisu moodustamisel 1982 see tuleb juba täiel määral kujundada paguluses üleskasvanud isikutest.

Konsistoorium valitakse viieks aastaks. Ta liikmed kinnitab ametisse peapiiskopi ettepanekul kirikukogu.

The Baltic Saga — kunstipärased mälestusmündid

(münt kaalub 30 gr ja läbimõõt 40 mm)

VIIMANE AEG TELLIDA ENNE HINNATÕUSU!

	Praegused hinnad	Alates 1. juunist 1977
99.9% hõbe	$ 26.50	$ 28.50
22 karaati kuld	$324.00	$338.00
Plaatina	$393.00	$395.00

Balti Liit Kanadas saab $1.50 igalt müüdud mündilt.

1. Iseseisva Eesti, Läti ja Leedu vapid.
2. Hitleri ja Stalini saatanlik kokkulepe, mis viis Eesti, Läti ja Leedu 1940 võõra okupatsiooni alla ja hävinemisele.
3. Massküüditamine Eestis, Lätis ja Leedus 13. ja 14. juunil 1941.
4. Eesti, läti ja leedu vabadusvõitlejate relvastatud vastupanu 1940—1952.
5. Ühendatud Rahvaste (United Nations) deklaratsioon oli kõikide rahvuste kohta. Eestlastel, lätlastel ja leedulastel on õigus oma maale, keelele ja vabadusele.
6. „Surma kamm käis edasi ja tagasi ja tagasi jällegi läbi Eesti, Läti ja Leedu. Seal ei olnud kahtlust, kus õigus oli. Balti riigid peaksid olema suveräänsed, iseseisvad riigid", Winston Churchill 1950.
7. Üks kümnendik kõikidest eestlastest, lätlastest ja leedulastest on elanud 30 aastat eksiilis. Nende kodumaad on ikkagi veel okupeeritud toore ja imperialistliku võimu poolt.
8. Läti 100. aastane laulupidu. Vabadus, priius ja iseseisvus.
9. Kuusk, kask, tamm.
10. Mikolajus Konstantinas Ciurlionis, tuntud leedu kunstnik ja helilooja.

TELLIMISKUPONG

Kirjutage tshekk või posti-rahakaart Balticoini nimele ja aadresseerige see: BALTICOIN, 148 Duke Street, Hamilton, Ont., Canada, L8P 1X7.

Palun saatke:

THE BALTIC SAGA 1 ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___ 6 ___ 7 ___ 8 ___ 9 ___ 10 ___
medal 99.9% hõbe $26.50 tükk $ _____

THE BALTIC SAGA 1 ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___ 6 ___ 7 ___ 8 ___ 9 ___ 10 ___
medal 22 karaati kuld $324.— tükk $ _____

Ontario elanikud lisage 7% müügimaksu $ _____

Igale tellimisele väljastpoolt Kanada lisada $1.— saatekulu $ 1.—

Tshekk/posti-rahakaart kirjutatud Balticoin'ile juurde lisatud $ _____

Nimi _____ Aadress _____

Linn _____ Provints _____ Postikood _____

Palun trükitähtedega

Rootsis asuva Kvistabergi observatooriumi juhatajaks on professor Tarmo Oja. Observatoorium kuulub Uppsala ülikoolile. T. Oja sai doktoriks 1966 ja asus oma praegusele ametikohale 1970. Vestluses Rootsi eesti ajalehele, ta seletab põhjusi, miks see asub inimasulaist kaugel, kuna asulad tekitavat astronoomidele mitmesuguseid takistusi, eriti just valgustuse näol. Teaduse kõrval on prof. T. Oja leidnud aega tegeleda ka pagulasprobleemidega, olles III Eesti Organisatsioonide konverentsi sekretär.

SAABUNUD uus saadetis rootsi plastik vaipu jardiviisi
IITTALA klaas ● Hõbedast ehteasjad ● Pewter
Soome ARABIA nõud ● Lambid j.m.

Sobivaid leeri- ja pulmakinke

THE SCANDINAVIAN SHOPPE
41 Charles St. W, Toronto.
Tel. 964-3416
1 tänav lõunapool Bloori, Bay ja Yonge vahel
Omanikud eestlased

PULMAD ● LEERIPÄEVAD ● TÄHTPÄEVAD
Eestlasest fotograaf
Professionaalsena olnud teie teenistuses 16 aastat
KEVADPRUUDID! Suure hinnangu saavutanud „Love Story" -pakid: Te saate 16 värvifoto seeria, 8-minutilise värvilise Super 8 filmi, helilindi teie pulmadest ja fotoalbumi hinnaga $134.—
Helistage ja reserveerige aeg!

Home Movie Service
Telefon: (416) 491-0138
43 Nymark Ave., Toronto, Ont.

ELSIE's
MOODSAD PLUUSID
SPETSIAAL-VÄLJAMÜÜK
„Susan van Heusen" ja imporditud suve- ja talvepluusid.
Nüüd kogu ladu VÄLJAMÜÜGIL
20-50% hinnaalandust
kuni 31. maini 77
Juhime tähelepanu meie Soomest imporditud suvekleitidele.
VIIMASED MOED — SUUR VALIK
Kõik teie rõõmuks!
TULGE JA SÄÄSTKE ELSIE'S.
723 Mt. Pleasant Rd. Tel. 489-4093
55 Bloor St. W. Tel. 923-1551
Ärid avatud alates kell 10 homm.

Jüripäeva paraad . . .

(Algus lk. 1)

Mõttesilla sissejuhatuse ütles dr. Vello Soots, mille järele Saare lipkonna sõjasõitja Allan Mägi deklameeris Rootsis tegutseva eesti skaudijuhi Arnold Pundi poolt loodud teksti. Lauldi orkestri saatel Eesti hümni palvesalmi.

Skautliku Noorte Aasta deklareeris avatuks Eesti Skautide Liidu peaskaut Jaan Lepp. Järgnesid ringkirjade ettelugemised, mille kestel kutsuti välja tublidusega silma paistnud noori. Väikestest hundudest ja hellakestest alates kuni neidude ja noormeesteni, kogunesid väljahiiütud paraadi pealaua ette, kus nendele üle anti diplomid jt teenetemärke, kinnitati kaela rätikuid ja raputati õnnitluseks kätt. Üksuste ridvidest kajasid kiitusehüüded oma poistele ja tüdrukutele, kes said jüripäevase „kullavihma" osaliseks.

Ringkirjade lugemise ja märkide üleandmise juures tegelesid skautide maleva vanem Ermi Soomet, maleva juht Silver Kask, abijuht Ervin Aleve, sekretär Valter Piigli, gaidide poolel Hilja Kuutma, Helgi Rosen, Tiia Kütt ja Siiri Lepp. Samuti tehti võistluste kokkuvõtted ja anti üle metsamärgi kursuse lõpudiplomid. Tublide noorte ja juhtide ning hinnatud noortesõprade nimed ja teenetemärgid on toodud teisal.

Täpselt tund pärast seda kui Kanada rügement trummide ja trompetitega lahkus treeninghallist, oli paraadi asjatoimetamised lõpetatud ja kõlas Arnold Kuke eestikeelne paraadikäsklus.

Juhid ja üksuste lipud ees, marsisid noorteüksused porilaste marsi ja laagrilaulude viiside saatel tervitussammul juhtide rivi eest mööda. Peapöörded, uhke vaade otse silma sisse, kindel ja reibas samm. Eesti skautide rivioskused on päris head, sest kõik üksused teevad mõõdukalt rivija korraharjutusi. Kõige vahvamad on väikesed hellakesed ja hundud, kelle juures püüdlikkus täidab selle, mis treeningust puudu jääb.

Mõned Kanada ohvitserid, kes pärast oma paraadi lõppu jäid vaatama järgneva eesti paraadi, ütlesid meie poiste ja tüdrukute arvel komplimente.

*

Kohe pärast paraadi lõppu toimus Eesti Maja väikeses saalis gaiderite ja skautmasterite eine, millest külalisena osa võttis Ühendriikide eesti gaidide juhte magister Vaike Lugus. Külaline esitas virgutava ja huvitava referaadi noortetöö ja Noorte Aasta teemale. Läbirääkimistel puudutati Noorte Aasta sisustamise ja Kanada—Ühendriikide noortetöö kontaktide küsimusi.

Noored esitasid omi oskusi

Eesti Abistamiskomitee on aastaid korraldanud noorte talentide õhtu, kus eesti noortel on olnud võimalus oma oskusi mitmesugustel kunstialadel esitada. Mitmed neist, kes kunagi sellisel õhtul oma õppetööd tutvustasid, on nüüd saanud tuntuks ka väljaspool meie rahvusgrupi piirkonda. Möödunud pühepäeval toimus tänavune talentide õhtu olles osavõturohke ja sisurikas. Ka külalisi oli ligemale paarsada kohal, kes elavalt jälgisid noorte esinemist ja jagasid nelle tunnustust.

Kava algas Kalev-Estienne noorterühma võimlemisega kus Tiina Tralmani juhatusel noored Vivian Oder, Kati Tihane, Susan Himel, Eve Teder, Monica Pint ja Marika Mäeste demonstreerisid naisvõimlemise algharjutusi.

Levinenumaks esinejate harrastusinstrumendiks oli klaver. Sellel esinesid Erik Luikes, Toomas Kolli, Krista Jürimäe, Mark Holmberg, Eve Zanyi-Teder, Merike Lainevool, Michael Sadul, Susan Silma, Martin Kiik, Linda Roosipuu, Silvia Mullaste, Monica Pint, Paul ja Patrik Strauss, Ene Tombak, Enda Soostar, Heidi Klamas ja Eva ning Tiina Tigane. Nende hulgas oli noori arglikke, veel esinemisärevuses tundlikke esinejaid, aga ka teisi kellele õpingud olid andnud kindluse ja julguse ning kes katsusid esitatavasse natuke lisada omapoolset tõlgitsustunnet.

Teiseks instrumendiks oli viiul mille õppimine näib olevat levinemas. „Do-Re-Mi" grupp, kuhu kuulusid Desiree Medri, Christofer Timusk, Sarina Westerblom ja Pia Metsala esitasid Nora-Mall Kersoni juhatusel rahvaviise. Viiulisolistina esines Sara Pihel, kuna I.-P. Korjus oli saatjaks klaveril. Muudel instrumentidel esinesid Heidi Laikve flöödil ja vennad Leo ning Toomas Säägi akordioneil.

Laulusolistiks oli Lisa Norheim, esitades koos õe Lindaga ka dueti ja Rutt Küng keda klaveril saatis Lena Norheim. Sõnalises osas esitas Linda Kukk toreda omaloomingulise humoreski. Õhtu jooksul esita ainsa tantsusoolo Linda Norheim.

Toronto Eesti Seltsi Lasteaia noored Marja-Leena Roos, Leo Musta, Lembi Veskimets, Küllike Sillaste, Martin Tabur, Lisa Novek, Ellen Silm, Ellen Oiling, Madis Saks ja Tamara Tambre esitasid laulude ja instrumentide põimiku Ilo Maimetsa ja Leena Norheimi juhatusel.

T.R.S. Täienduskooli laulugrupp, kuhu kuulusid Ingrid Silm, Linda Norheim, Lisa Lambur, Ingi-Mai Loorand, Ingrid Jürman, Tiina Hubel, Anita Kivi, Karin Jürman, Kalli Hubel, Kristi Lüdig, Monica Kask, Selina Reiman ja Cindy Härm laulsid kolm laulu.

Viimaseks kava osaks oli Eesti rahvatantsijate noorterühma esinemine. Toomas ja Leo Säägi, Mait Ainsaar, Ott Naelapea, Urmas Kori, Pia Kori, Juta Metsala, Pia Metsala, Anita Kivi, Linda Paju ja Karin Meipoom esitasid Merike Toomese juhatusel neli rahvatantsu. Pillimeheks oli Peeter Jeeger.

Igale esinejale anti EAK poolt sellekohane diplom ja grupi korral sai selle grupijuht. Teadustajana tänas Leida Kiilaspea EAK juhatuse nimel kõiki esinejaid ja osavõtjaid, eriti aga neid kes on lastele mitmesuguseid kunstialasid õpetanud klaveri, viiuli, võimlemise, rahvatantsu ja laulu alal. Need on veerandsaja aasta jooksul kasvatanud uue põlvkonna, kes kannavad edasi meie kultuuripärimusi ja teevad seda mõnikord nii hästi, et ületavad meie etnilise ühiskonna piiri.

Washington kaalub suurema abi andmist Zairele

WASHINGGTON — Ühendriikide senati välisabi komisjonis tuli arutusele valitsuse ettepanek Zaire valitsusele 30 miljoni dollari ulatuses relvaabi saatmiseks. Seda ettepanekut asus kohe teravalt ründama Iowa osariiki esindav demokraatliikku parteisse kuuluv senaator Dick Clark, kes mainis, et Zaire praegune rezhiim kujutab endast sõjaväelist diktatuuri ning on korrupteerunud.

Suured viivitused posti sorteerimisel

Kanada postiministeeriumi Toronto piirkonna esindaja Ed Roworth mainib, et Torontos on viimasel ajal postiteeninduse alal olnud suuri tagasilööke ning kirjad Toronto kesklinnast Scarboro eeslinna on läinud kauem kui Briti Kolumbiasse. Ed Roworthi andmetel on suured viivitused posti alal tingitud peamiselt riketest ja töötakistustest uutes mehhaniseeritud sorteerimise keskustes. Postiministeeriumi esindaja mainis lisaks, et tegemist võib olla ka sabotaazhiaktidega kuigi selle kohta puuduvad tõendid.

Praegune kohalik postiliiklus võtab aega 3—5 päeva ja postiliiklus üleriigilises ulatuses 1—3 päeva. Metro Toronto 10.000 postiteenijate hulgas on märgata rahutut meelelolu, kuid Ed Roworthi arvates on see normaalne nähe.

USA otsib suhteid Kuubaga

WASHINGTON — Ühendriikide ja Kuuba vahelised lähenemise katsed on andnud juba nii palju tulemusi, et Ühendriigid on valmis tegema Castrole ettepaneku eriliste diplomaatiliste esinduste rajamiseks Washingtoni ja Havannasse. Möödunud kuul toimus Kuuba ja Ühendriikide esindajate vahel esimene ametlik kontakt pärast 16 aastast ajavahemikku. Selle kokkusaamise kestel arutati kalastamisõiguste ja uute merepiiride küsimusi.

Prantsusmaa suur toetus Aafrika riikidele

Pariis asub võitlusväljalt taandunud Washingtoni asemele

DAKAR — Dakaris, Senegalis, toimunud prantsuse-aafrika koostöö konverentsil kinnitas Prantsusmaa president Valery Giscard d'Estaing, et Prantsusmaa annab abi igale Aafrika riigile, kellele kallale tungitakse. Ta väitis, et iga Aafrika riigi piirid on puutumatud ning Aafrika tuleb jätta aafriklastele.

President, kelle korraldusel prantsuse transportlennukid toimetasid Marokost 1500 sõdurit Zairesse, et abistada sealset valitsust Angoolast sissetunginud kommunistlike üksuste vastu, kinnitas,

et Aafrika on muudetud taas lahinguväljaks teistel mandritel asuvate riikide rivaliteedi ja ahnuse tõttu.

Informeeritud allikate andmetel on Prantsusmaa rakendanud Zaires salajase väikese sõjaväelise ja luureoperatsiooni. Prantsusmaa on saatnud Zairesse grupi langevarjurite instruktoreid, kellede ülesandeks on treenida Zaire võitlusüksusi. Samal ajal on prantsuse vastuluure alustanud operatsioonidega,

millede ülesandeks on toetada Zaire ja neile appi tõttanud Maroko üksusi.

Mõned prantsuse missiooni juhid mainivad avameelselt, et prantslased täidavad selle tühja koha, mille jätsid järele ameeriklased, kes mingil põhjusel kardavad toetada Zaire praegust läänesõbralikku valitsust.

SPORT

Ujumispäev heade tulemustega

Torontos toimusid laup., 16. apr. eesti noortele mõeldud ujumisvõistlused. Kõige muu kultuuri kõrval oli eesti spordile registreerinud vaid 15 osavõtjat. Selletõttu otsustati kutsuda külla Elizabeth Rec. Centre ujujaid, kus treeneriks on M. Kreem, et anda konkurentsi ja põnevust võistlustele. Kohale ilmus seega veel 15 mitmest rahvusest ujujat ja võistlused said toimuda. Võisteldi 47-el alal ja 7-el teateujumisel kahe tunni jooksul.

Võistluste algul oli tütarlaste iluujumise demonstratsioon ja vettehüppeid. Eriti põnevad olid teateujumised.

Eesti ujumispäevast võtsid osa: Valia Reinsalu, Mait Ainsaar, Tuula Hopp, Linda Paju, Ellen Valter, Hillar Lainevool, Jan Hopp, Robert Paju, Merike Lainevool, Anne Kriisa, Kalev Entmaa, Hillar Heine, Piret Kreem, Martin Tiidus ja Hillar Randlaid. 3 Käärid'i poega Buffalost puudusid haiguse tõttu.

Kõik ujujad said E.S.S. Kalevi diplomeid, ning parima ujuja trofee (Endel Constr. Co'lt) läks 3-dat korda ja jäädavalt Martin Tiidus'ele 100 jardi rinnuliujumises, ajaga 1.04,4. Ka mitmed teised saavutasid häid tulemusi. Vanusegrupid olid 10 ja alla, 11—12, 13—14, 15—16 ja 17 ning vanemad. Uued rekordid püstitati 17 ja üle grupis M. Tiidus'e, H. Randlaid'i ja P. Kreem'i poolt. Kalev Entmaa'l jäi veidi puudu 13—14 a. 100 j. rinnuli rekordist, mis on 1.14,0 M. Tiidus'e nimel. Kalev'i aeg oli 1.14,2, mida saab veel järgmisel aastal purustada.

Peakorraldus oli pr. Kreem'ilt, kogenud abilised olid hr-d Entmaa, Jaaguste, Oiling, Lainevool, Tiidus, Reinsalu j.t. Kokkuvõttes üks ilus spordipäev. Kuhu jäid aga teised eesti noored?

Spordiuudiseid Eestist

Ordzonikidzes asetleidnud maanoorte üleliidulistel karikavõistlustel esines tublilt eesti üliraskekaalu tõstja T. Kurg. Ta rebis 170, tõukas 230 ja sai kahevõistluses Eesti rekordiks 400 kg.

*

Tallinnas peetud jõuproovil oli aga hoos teine poolraskekaalu atleet, venepärase nimega V. Perepjolkin. Aprillis parandas ta viiel korral Eesti tippmarke, kusjuures kahe tõste kogusummas on Eesti rekord nüüd 360 kg, rebimises 155 ja tõukamises 205 kg.

Lühiuudiseid kodumaalt

Okup. kodumaal toimub jälle meeskodanike tegevteenistusse kutsumine, mille alla kuuluvad kõik 1959. aastal sündinud mehed, kes saavad sõjaväkke kutsumise päevaks 18-aastaseks, samuti 1950—1958 ajavahemikul sündinud, kes seni on saanud ajapikendust. Kõik tegevteenistusse kutsutavad on kohustatud ilmuma kutsekomisjoni sõjakommissari käskkirjas või isiklikul kutsel kindlaksmääratud päeval. Sõjakomissariks on praegu polkovnik R. Kiudmaa.

*

Riikliku distsipliini ja kehtestatud ehitusnormide jämeda rikkumise pärast karistati Tartus ehitusettevõtte juhatajat K. Kasemetsa valju noomitusega, selle eest, et ta ehitas Tartusse ühekortelise elamu. Samal põhjusel avaldati noomitus ka esimehe esimesele asetäitjale J. Kabinile. Kirjutisest ei selgu, millised on Tartu ühekortelised majad.

Toimetusele saadetud kirjandus

TULIMULD nr. 3 — 1977. Sisus A. Kangro „Kui sa oleksid siin", G. Ränk „Kurjakuulutav kirjatäht", A. Vihalemm „Luuletusi", E. Sirg „Raamatukuu ja kriitikesseist Mall Jürma", L.-A. Parlo „Mall Jürmale", J. Viidang „Norrast, fjordidest ja muust", A. Viirlaid „Luuletusi", A. Taska „Eesti Vabariigi presidendi ameti ülevõtmisest 1940. a.", H. Eller „Inimesi ja miljöid Helmi Mäelo romaanides", M. E. Päss „Prof. Johann Köler eesti rahvuspoliitilise ideoloogina" ja H. Salasoo „Eesti Arhiiv Austraalias eesti kultuurivarade kogujana ja säilitajana".

EESTI EVANGEELIUMI LUTERI USU PEETRI KOGUDUSE ELU nr. 1 (53) — 1977. Sisus: O. Puhm „Uus taevas ja uus maa", peapiiskopi karjasekiri, K. Raudsepa „Uueks aastaks", KAK „Meenutusi ja märkmeid", W. Johansoni „Jumalad ja ebajumalad", R. Kiviranna „Õnnistamispäev", T. Tuvikene „Valged liiliad". P. Paas „Usk Jumalasse on meie elu aluseks", P. Uusmanni „Palve ja usk". Nende pikemate kirjutuste kõrval palju lühemaid kroonikalise iseloomuga kirjutusi, fotosid sündmusist ja lahkunuist ning teateid, mis jätavad mulje väga aktiivsest koguduse elust, kus eriti silma torkab muusikaline tegevus.

EESTI KULTUURIKOONDISE INFORMATSIOON nr. 20 — 1977. Sisus fotosid REE Kultuuriauhinna andmisest Käbi Lareteile, kultuuriauhindade väljaandmisest ja Els Kaljot-Vaarmani Sihtasutuse stipendiaatidest, kirjutusi Eesti Komitee laureaatidest, kes tähelepanu äratanud näitekunsti alal, Eesti Kultuuri Koondise 1976. a. tegevuse aruanne, millest nähtub, et koondisel on 441 tegev ja 5 toetajaliiget kuna rahaline läbikäik on olnud 41.151.76 krooni (ca 10.000 dollarit), bilanss aga on tasakaalus 192.255.57 Rkrooniga, kus on suurimaks tulupostiks E. Kaljot-Vaarmani Sihtkapitali fond. 1977. a. tegevuskavas on senise tegevuse jätkamine ja uute liikmete värbamine. Lisaks ÜEP 1980 komitee Rootsis, lillefondi annetajate nimekiri, Juhan Aaviku ilmunud ja käsikirjas olevate teoste loetelu ja 8. Eestlaste Üldlaulupeo kava, mis peetakse Göteborgis 19. 5 — 22. 5. 1977.

„Sa eksid, armas Manivald, kui kujutled, et me siia kokku tulime haaremeid asutama. Me arutasime siin üsna praktilist küsimust. Pole ikkagi sünnis, kui mehel on kaks naist. Aga kui tal siiski on, mis siis teha?"

See küsimus nõuab selget ja kindlat vastust. Kui vaene Manivald, kes oma sõnade järgi kulutab 99 protsenti oma elujõust „ühiskondlikule ülesehitusele", peab veel palju närveerima ja erutuma taoliste „väikeinimlikkude suhtekeste" pärast, enne kui asjasse selgust saab. Olevat ju puhtnaiselik — uppuda episoodidesse ning unustada peaintriig!

Võibolla ent ilmub esile hoopis „mees, kelle käes on trumbid ja kõik vahekorrad on korraga pea peal!

Oleks enneaegne rohkem reeta komöödia, mille autoriks meie vana lemmik Hugo Raudsepp ning mille nimekski „Mees, kelle käes on trumbid", tujukullasest ning naerunärve kõditavast sisust.

Tulge ja vaadake ise laupäeval, 30. apr. kell 4.00 p. l. Monarch Park Secondary kooli aulas.

Ülaltoodud fotol näeme näidendi „kolme graatsiat" — Valve Andre (Ellen Sinisalu), Rita Sui (Olli Naano) ning külalisena Stokholmi Eesti Teatrist Tiiu Kask (Kati).

FURS by FINN

Meie esimese aastapäeva

VÄLJAMÜÜK

kuni aprillikuu lõpuni

SÄÄSTKE 20—50%

Esmaklassilise kvaliteediga kasukaid, jakke, keepe ja nahkmütse.

NAHAOSAKOND viimaste tegumoodide ja värvidega

SUUR VALIK — VIIMASED MOED

TÄIELIK KARUSNAHKADE EEST HOOLITSEMINE

PARANDUSED — ÜMBERTEGEMISED — PUHASTAMINE

KARUSNAHKADE KÜLMUTUSRUUMIS HOIDMINE

FURS by FINN

191 EGLINTON AVENUE EAST, TORONTO

(1 tänav läänepool Mt. Pleasant Roadi)

Avatud: 10—6, neljap. 7 õhtul, laup. 3 p.l. TELEFON 488-1701

Kingad Lääne-Saksamaalt ● Tel. 533-8122

Prantsusmaalt, Austriast
Naiste ja meeste kingad.
Ekstra laiad suurused,
ka jalatoega

Patacsi Shoe Salon
480 Bloor W., Toronto 4, Ont.

ARVI KORK

MEHHIKO TEEL

2.

„Okei, onupoeg", ütlesin Kiivile uut õlut valades, „räägi siis, mis sul südamel kipeldab?"

„On sul malelaud käepärast?" küsis ta vastu. „teeme õige ühe partii — pole juba ammu saanud?"

Üle õla maja poole vaadates nägin, et ta klaas-silmne vennas ajas parajasti autot minu sõiduteelt välja. Ilmselt ei kavatsenud ta Kiivi oodata. Nojah, ega siis muidugi Kiivil ka enam kiiret olnud, võis samahästi partii malet mängida ja pisut pikemalt juttu vesta.

Läksin tõingi siis malelaua, pooliku vodkapudeli, mõned sigarid, ja veidi suupisteid. Tegime endale seal tagaaias väikese peo. Lapsed olid koolis, naine oli tööl — mida inimene omal vabal ajal siis ikka tegema peab?

Panin malelaua üles, valasin vodkat ja Kiiv rääkis mulle oma hilisema eluloo.

„Paal on mu vanem vend", ütles ta, „neli aastat vanem. Ta pidi noorelt — eh, tööle hakkama, et mind koolis käia lasta. Meie vanamees oli igavene joodik ja . . ."

„Jajah, sa kord rääkisid, et ajas sind mööda maja taga, igakord kui end täis kaanis."

„Nojah — mõnikord isegi noaga. Kuni küllalt suureks sain, et talle vastu vahtimist anda ja nuga ära võtta."

„Ja kus su suur vend sel ajal oli?"

„Ah tema — ta oli Kingstonis."

„Sa mõtled . . ?"

„Jajah — suurkoolis. Ta leidis nimelt juba varakult, et kirka ja labidaga suurt ei teeni, ja ta hakkas kaubitsemisega tegelema. Ja muidugi jäi vahele, nagu ikka võhikutele juhtub. Ta oli võrdlemisi väike ratas, rohkem kuriir ja jooksupoiss suuremate sellide juures. Müüs potti ja pille ja . . . tead küll."

„Hmmm", tegin mina, malenuppu liigutades. Milleks ta mulle seda kõike räägib? Ta teab küll, mis ma uimastusmürkidega kaubitsejatest arvan. Või tahab ta mind ka nüüd ärisse värvata?

„Sa muidugi võõristad, et miks ma seda kõike sulle räägin", rääkis Kiiv nagu minu mõtteid lugedes, „aga seda on sul endal võrdlemisi kerge välja uurida — lased ta nime ainult korraks masinast läbi, ja käes ongi. Miks sa peaks seda vaeva nägema? Tulen kohe asja juurde, kannata pisut."

Ta silmitses malelauda, siis liigutas etturit. Kuninganna avang. Hea küll — tal on siiski ehk veel midagi minu õpetusest meeles.

„Okei — aega on." Blokeerisin ta etturi.

„Oled sa Nick DiCastrost midagi kuulnud?"

Hmm, Nick DiCastro, nimi tundus tuttav. Aga ma ei mäletanud, kustkohast. Võibolla keegi, keda me kunagi vangitorni viisime? Ei, pea kinni, see nimi oli ju mõned aastad tagasi igas lehes!

„Hei — kas see ei olnud mitte seesama sell, kes mõned head aastad tagasi Mehhikos naisetapmise pärast kinni mõisteti? Läks siit sinna mesinädalaid pidama, ja lükkas naise, kas kogemata või meelega, kaljust alla. Mehhiko politsei arreteeris ta ja . . ."

„Jajah, seesama, sul on hea mälu." Kiiv liigutas teise etturi esimesele toetuseks. „Ja nüüd on ta kadunud, ja meid on palgatud, teda üles leidma."

„Kuidas sa mõtled, kadunud?" uurisin mina, „ta ju mõisteti vanglasse — vaevalt ta veel väljas on? Ega Mehhikos nii kiiresti mõrva eest välja ei lasta, meie maal võiks ta muidugi juba ammu parooli peal olla."

Kiiv viskas suutäie vodkat, hammustas soolaheeringat peale nagu Maarjamaa mees kunagi ja liikus malelaual oma odaga rünnakule.

„Ta sai lahti — oli ainult pooleteist aastat eeluurimisvanglas kinni. Mehhikos on neil selline komme, et nad heidavad kahtlusalused vangitorni, seniks kui uurimine käib. Kui mõne aasta jooksul rohkem midagi välja ei tule, lastakse jälle lahti. Kui tuleb, siis muidugi kas lähevad seina äärde, või määratakse neile mõni kindlam karistus. Nick DiCastro olevat süütõendite puudusel lahti saanud. Ja peale seda jäljetult kadunud."

„Olevat?"

„Nojah — kui ta perekond siin teda hakkas taga nõudma, siis Mehhiko vanglast teatati, et on lahti saanud. Aga Kanadamaale ta igal juhul tagasi ei ilmunud. Siis nad palkasid meid, teda üles leidma."

„Miks just teid?"

Kiiv liigutas juba kolmandat etturit. Soovis ta tõesti kogu rindel rünnata? Või ei teadnud ta, mida muud teha?

„Sest et Paal tunneb teda — nad olid koos Kei-Piis."

Kei-Pii, see on äraseletatult Kingston Pen. Seal Kingston Peavanglas olevat nad toanaabrid olnud.

„Okei!" Ma tõin oma lipupoolse ratsu välja. „Ja kuidas saan mina teid aidata?"

Kiiv võttis punn-suutäie vodkaklaasist ja tõmbas sügavalt hinge.

„Sa oled selle võmmiasjandusega hästi tuttav — ja oskad hispaania keelt. Seepärast me arvasime, et saad ehk meiega koos Mehhikosse tulla ja meile kasvõi Mehhiko politseiga veidi abiks olla . . ?"

Ah sedasi, ah minu politsei-suhetele ja hispaania-keele oskusele oli see asi rajatud? Pidin peaaegu naerma hakkama. Käisin muidugi paar aastat tagasi Hispaanias ärapõgenenud vangi tagasi toomas ja Kiiv kindlasti teadis seda, aga kust tuli talle selline idee, et ma hispaania keelt oskan? Olin ma tagasituldes kiidelnud, et nüüd on mul see hispaanlaste rääkimisviis selge kui vesi? Või oli vana Smith, mu tookordne töökaaslane ja otsene ülemus, sellest juttu teinud, et mis meil viga, Harv rääkis ju kohalikku keelt, igal maal kus me olime . . . Nojah, Saksa ja Rootsi kohta see ju vastas tõesti tõele, aga hispaania keeles oskasin ma vaevalt õlut tellida. Mõned sõimusõnad muidugi teadsin ka. Olin seda keelt ühe talve koolis õppinud aga aastatega oli see suuremalt osalt meelest läinud. Aga sobis mul seda praegu siin tunnistada? Kas poleks otstarbekohasem, seda asja enne veidi sügavamalt järgi uurida? Nick DiCastro oli ilmselt „ümmargune", inglise keeli „rounder", mis tähendab et ta kuulus kuritegijate kildkonda. Paul Upping oli vähemalt endine „rounder". Mehhikost tuli lennukite kaupa marijuanat meie maale sisse — kõige peenema potisordi nimigi oli „Acapulco Gold". Siis kas ei oleks ühel teravakõrvalisel politseimehel põhjust seda asja pisut pikemalt järgi kuulata?

„Kuidas sa seda õieti mõtled? Tead küll, et ma ei pääse siit nii lihtsalt minema, ja selline teekond võib tükk aega kesta."

„Ma lootsin, et ehk on sul veel puhkust sada — me maksaks kõik kulud kinni, ja ega sul muud teha tuleks, kui et aitaksid meid sealsete ametnikuhärradega õiendada — sul on selleks nagunii rohkem närvi kui minul. Ja Paal kardab politsei-asutustesse minna, see on nagu tema usu vastu hoopis."

„Ei tea — pean asja üle järgi mõtlema. Kas ma naise ka kaasa võin võtta?"

Kiiv kõhkles veidi. Võibolla ta arvestas peast, mis tal asi maksma võis minna.

„Okei, miks mitte, vanapoiss!" ütles ta siis, „vanal Vitol on raha küllalt."

„Vito — kes see sell on?"

„See on meie klient, Nick-poisi onu. See maksab kõik arved."

„Nickil on siis rikkad sugulased?"

„Kes teab, just kui rikkad — aga rahapuudust neil küll ei paista olevat. Vitol on siin linnas mitu suurt korterimaja ja Floridas olevat tal ka midagi — ta oli vanasti ehitusmeister ja päris laia kaarega ettevõtja. Nüüd on küll pensionil."

„Vito kes? Mis ta teine nimi on?"

Kiiv näis kõhklevat. Siis tõi ta lipu välja.

„Papanini — Vito Papanini. Kas tuleb tuttav ette?"

Vito Papanini! See nimi ajas mind juba nagu veidi vilistama. Siis pole ime, et sell on valmis suuri arveid tegema. Vito Papanini oli alles mõned aastad tagasi üks meie linna suurimatest ehitusettevõtjaist, kes pooltosinat korterimaja korraga ehitas. Ja tal ei olnud kunagi mingit tööliste probleemi. Kunagi ei läinud tema majade juures keegi streikima, ega tulnud teiste ehituste juures streikijad tema töölisi segama. Olin kord ühe tema ehituse juures asja uurimas käinud, kus keegi unioni-organiseerija end kogemata vigaseks kukkus. Jutt oli küll, et ta polevat päriselt kukkunud, vaid olevat teise korra pealt tellingutelt alla lükatud, aga tegelikult ei saanud keegi midagi tõendada. Ja sell ise ütles ka, et küllap ta siis kukkus. Et olgugi jalaluu pooleks ja nägu ka veidi lömmis, aga õnn oli siiski, et kuuenda korra pealt ei juhtunud kukkuma. Siis oleks olnud head aega, seltsimehed! Nii et hästi on, et nüüd läks.

(Järgneb)

Kalju Jõgi 50-aastane

Vana kamraad Kalju Jõgi saab maikuu esimesel päeval 50-eseks. See võtab omalgi päevi lugema. Alles ikka oli poisikeseohtu noormees, kes armastas kalal käia ja kaarte mängida — ja nüüd juba poolsada aastat täis, nii et pole arugi saanud. Eks aeg läheb kiiresti, mis? No nii see paistab.

Aga mõnikord läheb väga aeglaselt ka. Nagu näiteks siis, kui pead õppeväljakul mahvi tegema või vangilaagris läbi traattara välja vahtima, endal kõhunahk näljast selgroo külge kinni kasvamas. Seda oleme me enamasti kõik läbi teinud, mehed ja poisid kes samas aastakäigus sündinud — 1927. See oli Eestimaa viimane mopiaasta. Selles aastas noorukid korjati kokku Pirita Kosele, Kiviõlisse. Jõhvi, Pärnu ja hiljem Kuramaale. Mõned jäid sinna, mõned said siia. Vintsutada said nad kõik tublisti. Mõned käivad praegugi veel vahetevahel koos, et vanu asju meelde tuletada, teised tahaksid neid parema meelega ära unustada. Kalju on kokkukäijate kambas, isegi nende organiseerija. Sel hilissuvel, septembri kuus, kavatseb ta koos teiste veel allesjäänud kamraadidega suuremat sorti kokkukäimist korraldada, kus terve aastakäigu 50-ndat sünnipäeva pühitsetakse.

Endal tal saab natuke varem poolsada täis. Selle ajaga on tal hulga ameteid olnud — mõned raha-ametid, teised auametid. Au, ametite poolest on ta mitmekordse Talinna linnapeana tuntud, Karavani aegadest, olgugi et ta on tegelikult Tartu poiss. Aga Eestimaa on ju nii väike, jõuab seal alati maakondade järgi käia? Ka on ta Lennuväe-Poiste Klubi asjamees, see tähendab esimees ja asja-ajaja. Kui asjast midagi tuleb, siis on see kindlasti tema teene. Peale selle on ta veel laulumees, naljamees ja jutumees. Kui selliseid mehi rohkem oleks, siis kodumaa asjad seisma ei jääks, ei siin ega mujal.

Tema kangest vaimust räägib see, et kui ta juba 8 aastat Inglismaalt ära oli, Kanada suuremas sadamalinnas, ei olnud kõik veel kindlad, et ta tõesti läinud oli. Käisin mõned aastad tagasi Leicesteri Eesti Majas ja küsisin Kalju Jõgi järgi. Öeldi: „Ta pole paar kuud enam siin käinud, et ei tea, kas on haigeks jäänud või ära kolinud?" See oli peale seda, kui ta juba aastakümne Kanadamaal oli veetnud. Nii et iga asi tuleb omal ajal või nõks hiljem, enamasti nõks hiljem. Nii ka Lennuväe Poiste asjamehele asjatunnistus. Aga parem hilja kui mitte iialgi. Seepärast head sündimise päeva Sulle, saa siis jälle vanemaks ja targemaks ja jõua veel kord meeste kilda.

ARVI TINITS

Toronto Eesti Segakoor tänab

südamlikult kõiki peolisi, kes rohkearvulise osavõtuga võimaldasid 26. märtsil toimunud Lõbust Laupäeva-õhtu head kordaminekut. Erilist südamlikku tänu avaldame järgnevatele firmadele, kes lahkelt annetasid väärtuslikke esemeid loterii heaks: Design Products, Gardenia Flower Shop, Home of Shoes, H. Later & Co. Ltd., R. Pilvet Jewellers, Poko Meat Products, Danforth Ave., Poko Meat Products, Mt. Pleasant Ave., Ratas Optical & jewellers, Rooneems Bakery.

JUHATUS

LENNUHINNAD KANADAST HELSINGI* MONTREALI KAUDU

Lähtepunkt:	Montreal		Toronto		Vancouver		Sudbury		Thunder Bay		Sault Ste. Marie	
	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $	Talvek. $	Suvek. $
Esimene klass	790	790	867	867	1069	1069	868	868	916	916	898	898
Turistklass	409	499	439	529	539	629	461	551	474	564	474	564
14—21-päevane ekskursioon	751	844	794	887	903	996	855	948	821	914	821	914
22—45-päevane ekskursioon	515	629	540	653	629	758	619	733	569	683	569	683
Hinnad noortele (12—22 a.)	441	495	465	519	555	624	545	599	495	549	495	549
APEX-hinnad	405	503	429	527	519	632	509	607	459	557	459	557

Talvekuudel: 15. 9. — 14. 5. kõik hinnad (väljaarvatud APEX)
Talvekuudel: 1. 9. — 31. 5. APEX-hinnad
Suvekuudel: 15. 5. — 14. 9. kõik hinnad (väljaarvatud APEX)
Suvekuudel: 1. 6. — 31. 8. APEX-hinnad

* Lennuhinnad vajavad valitsuse kinnitust

Kõigist ülalnimetatud linnadest eriühendused esmaspäeval ja reedel Finnairi otselennule Montrealist Helsingisse.

Lennukava osas võtke ühendust oma reisibüroога või otse meiega alloleval aadressil:

FINNAIR

8 King St. East, Toronto, Ont. M5C 1B5
Tel: (415) 362-1511

625 President Kennedy Ave. Montreal, P.Q.
Tel: ZE. 1-3720

Leiuretkel Lõuna-Ameerikas

ILME REGINA

I

Kui lumetuisk Torontos 16. märtsil püüdis taliharja hoida, kogunes Maltoni lennujaama grupp eestlasi, et ühiselt alustada puhkusereisi Lõuna-Ameerikasse. Reisiplaan hõlmas nelja riigi külastamist: Peruu, Ekuador, Kolumbia ja Mehhiko. Kuna enamikule meist oli säärane reis esmakordne, valdas meid kõiki pisut ebamäärane ootusärevus. Olime ju küll teinud hoolsat „kodutööd" lugedes vastavat kirjandust, kuid praktiline kogemus...

Taas Torontos neliteist päeva hiljem, võisime aga ühiselt nõustuda, et möödunud paarist nädalast oli kujunenud prismaatiline leiuretk.

Järgnev tagasivaade elamusrikkaile päevadele on ühtlasi tribuut reisikaaslastele ja grupijuht pastor K. Raid'ile, kes kiiresti sulasid ühiseks, väga meeldivaks pereks.

9-tunniline lend Torontost Limasse

Otselend Torontost Lima'sse (ligi 9 tundi) oli sujuv ja maanduses tervitas meid Peruu hilissuvehommik. (Peruu suvi kestab dets. — aprillini, keskmise temperatuuriga 25°C). Kusagil haugatas koer, taamal kires kukk. See viimane tundus üsna loomulikuna kui meenutada, et kukevõitlus — veel hispaania koloniaal-ajast pärit komme — on moodsas Limas võrdselt populaarne härjavõitlusega!

Peale lühikest puhkust ja meeldivat einet hotellis, valmistusime tutvumiseks selle Andide embuses lebava suurlinnaga (ca 2 milj.). Puhtas ja avaras bussis (nii tunduvalt erinev kohalikest!) ootasid sõbralikud ja ülitähelepanelikud giidid Armande ja Beatriz. Nende rohke informatsiooni saatel libisesime Lima suurliiklusesse piki avaraid alleesid ja vanalinna kitsaid, koloniaal-ajastu tänavaid. Lima rajati hispaania vallutaja Pizarre poolt Peruu pealinnaks ja kultuuriliseks keskuseks ajal kui New York polnud palju suurem väikesest külast (16. saj. algpoolel). Niisiis, traditsiooniline esimene külastus avarate dimensioonidega suurkirikusse — La Catedral — kus puhkab Pizarre põrm. Ka juhitakse tähelepanu siin peenelt nikerdatud koori-istmeile, mis määratud koloniaal-ajastu asekuningaile ja kohalikele auameti kandvaile isikuile. Tänapäeval peagu tarvitamata, dekoreerivad nad katedraali antiikse kunstiväärtusena. Kuid katoliikliku Peruu ja Lima kirikud pole kaugeltki tühjad — nii kõnnime vaikselt, et mitte segada arvukaid moodsaid liimalasi, kes osa võtavad keskpäeva teenistusest. Vastandina kiriku pühalikule süngusele on peaväljak — Plaza de Armas — kirgas oma puna-roosade cucardasõitega. Klõpsutame esimesi värvifilme... Presidendi Palee, kus asub praeguse militaarse valitsuse tuum, on tihedalt piiratud sädelevais kiivreis valvesõdureist, kel pole aga midagi sõbraliku pildistamise vastu.

Ajalooline minevik ja moodne olevik

Vaevalt on buss jõudnud teha käänaku ja oleme Lima vanimas ja vaeseimas linnaosas. (Toronto „Cabbage-town" tundub selle kõrval luksusena!). Peale Teist maailmasõda on siia tekkinud veel eriline pikendus: piki Andide nõlvakuid ronivad hütt-elamud („barriadas") igas võimalikus konstruktsioonis. Paljud neist on koduks indiaanlastele, kes rändavad sierradest suurlinna. Ja ehkki sõit peatselt jatkub piki avaraid avenüüsid, jääb meelde midagi rusuvalt rasket. On järsku väga kerge mõista seda lootusetut nukrameelsust, mis nii sageli avaldub peruu poeetide loomingus (Cesar Valleja, näit.).

Lima arhitektuuris kajastuvad pidevalt ja käsikäes ajalooline minevik ja moodne olevik: nii on 20-ne korruseline hoone haridusministeeriumiga kõrvuti Lõuna-Ameerika vanima ülikooli San Marcos'ega; siseõuedega koloniaalmajad vahelduvad moodsate, pastell-värviliste korterimajadega. Rohkearvulised euroopa autod (Volkswagen, Volvo) hästisillutatud teedel kõnelevad tööstusest ja kaubandusest, samuti pidevad välisfirmade reklaamid. Residentlikud eeslinnad (San Isidre, Mirafleres)) villade, irrigeeritud aedade ja basseinidega jätavad kummalise mulje oma alati juurde-kuuluvate kanadega eesõuel. Lo moderne, lo dinamico, lo fantastico...

Sügavalt eukalüptuste pargis, Lima idaosas, peitub kuulus kullamuuseum — Museo de Oro del Peru. Üle 6.500 väljapaneku esitavad nii incade kui pre-incade tsivilisatsioone; viimastest eriti Mochica, Chimu ja Vicus jõudsid kõrgele tasemele. Poliitiline terviklikkus leidis aga aset ainult sajand enne hispaanlaste vallutamist.

Arheoloogilises Puruchucos

Ka järgnevat reisipäeva jätkame peruu rikkaliku ajalooline pärandi jälgedel. Sõites piki Carretera Central'i 7½ km. Limast, leiame arheoloogilise Puruchuco. Siin on restaureeritud kohapealse pealiku suur-majapidamine. Imetleme moodsana tunduvat plaani: avarad eluruumid, söögituba ja magamistoad avausega pesuruumi ja tarvilisse kõrvalruumi! Siis köök ruumikate varukambritega. Tolleaegseist loomadest on elava näitena asula ümber nii laamasid kui siledanahalisi väikesi koeri („Allcos"). Viimaseid tarvitati lihaloomadena. Lähedalasuv muuseum pakub täiendavaid näiteid riietusest, peenekoelistest kangastest, keraamikast ja kohalikest kommetest (matuseritaal, jne.).

Kuid tagasi olevikku. Meid ootab haruldaselt maitsev kanapraad lähedalasuvas Granja Azul restoranis. Kunagi ühele shveitsi perekonnale kuulunud farm on ümberehitatud tulutoovamaks otstarbeks, säilitades sealjuures meeleolukuse ja talupoeglikult tahumatu elegantsi. Jalutame lilledega palistatud aiateedel ja klõpsutame fotoaparaate. Õhk on tiine lindude vidinast ja kirjuist liblikaist...

Lennukil üle Andide lumiste tippude

Peruu-päevade kõrgpunkt oli aga Cuzco ja Machu-Picchu retk. Esimesse toimus lend üle Andide lumiste tippude (1659 km. Limast); teise rongisõit piki kärestikulist Urubamba jõge (112 km. Cuzco'st). Kõrgel Cuzco's 3.400 m. ü. m.) üllatas lopsakas taimestik ja roheline erksus. Mõnus jahedus. Ja oli lõbusaks tõigaks, et meile siin otsekohe ja pidevalt serveeriti stimuleerivat coca-teed, mis kirendavat bioloogilist kohanemist liikudes harjumata kõrguses.

(Järgneb)

Reserveerige kõikidele ülalpool mainitud lendudele meie kaudu!

Lähemaks informatsiooniks:

KOHO TRAVEL

191 Eglinton Ave. E, Toronto, Ont. M4P 1K1
Tel. (416) 485-9437

Eesti Võitlejate Ühing Marylandis 25-aastane

Baltimore EVÜ, mis haarab oma koosseisu Marylandi osariigis elunevad eesti sõjamehed, pühitses oma 25. a. juubelit. Ühing asutati 9. veebruaril 1952. aastal. Asutamiskoosoleku kutsus kokku II maailmasõja idarindevõitleja Johannes Pedak, kes oli saabunud USA-sse Saksamaalt, kus ta oli olnud EVÜ-de keskjuhatuse abiesimeheks.

Marylandi EVÜ tegevus on ulatuslik. Aruanded on näidanud EVÜ meeste töötulemusi ühiskondlikul, abistamistöö, välisvõitluse ja muudel aladel. EVÜ esimehena tegutses Karl Ainson kuni surmani. Pärast teda on olnud esimeheks August Kuklane. Lisaks eelpoolnimetatuile on juhatuse liikmetena tegutsenud Hain Ainson, Evald Järv, Kaljo Popp, Jüri Maiste, Heino Tuisk ja Armin Morgen.

Erilist rõhku on pannud EVÜ välistegevusele ja suur on nende demonstratsioonide ja protestimarsside arv nii Baltimores kui Washingtonis, kus EVÜ meeste käes on lehvinud Eesti sini-must-valge rahvuslipp nii rivis kui autribüünil. EVÜ esindajail on tulnud korduvalt esineda kõnedega demonstratsioonidel, raadios ja televisioonis.

Juubeliaastal on EVÜ Marylandis esimeheks ksv. August Kuklane, abiesimeheks Rein Kreek, laekuriks Hugo Nõmm, sekretäriks Juhan Maiste, välis-asjade sekretäriks Johannes Pedak, seltskondlike ja tehniliste alade korraldajaiks August Kreek ja Aldo Lepper. Liikmeteks on kaasvõitlejad nii Vabadussõjast, II maailmasõjast kui ka USA armee veteranid Korea ja Vietnami sõdadest. Seltskondliku ala korraldamine toimub EVÜ naispere kaastööl. Juubeli tähistamine toimus Baltimore Eesti Majas pidulikku aktus-koosviibimisega.

A. K.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

Eetris toimub äge . . .

(Algus lk. 2)

Peale N. Liidu ja USA saatejaamade tegutsevad veel teised väga suured selle laadilised saatjad. Nii toimuvad väga ulatuslikud saated Raadio Pekingilt ja Albaania Raadiolt. Ka Rootsil on välissaated, aga need ei ole eriti arvukad.

N. Liit on ameeriklastelt nõudnud, et nad sulgeksid oma Müncheni jaamad. Sellele olevat ameeriklased vastanud, et neid saateid ei vähendata enne, kui on toimunud tegelik relvastuste vähendamine. Ameeriklased arvestavad, et nende sõjalise valveoleku kulud ja sõjaväelised väljaminekud suureneksid, kui nende Müncheni saated lõpetaksid oma tegevuse.

Mõeldav oleks, et USA vastutasuks oma Müncheni saadete lõpetamisele võiks nõuda vaba informatsiooni vahetust Ida-Euroopa ja Lääne-Euroopa riikide vahel.

Sellest olukorda N. Liit oma praeguse riigikorra juures ei saa lubada. Järelikult kestab raadiolainete sõda eetris edasi ka lähemas tulevikus.

EPL/MR.DO

• Endel Kolde, Washingtoni ülikooli rahvusvahelise majanduse professor Seattles, tähistas oma 60-aastast sünnipäeva. Endel Kolde, pärist Väike Maarjast, lõpetas Stokholmi Handelshögskola aastal 1947. Saades stipendiumi USA-sse, doktoreerus ta Washingtoni ülikoolis, kus ta nüüd on õppejõuks.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 26. aprillil 1977 — Tuesday, April 26, 1977

KIREV MAAILM

DÜSSELDORF — Miljonite dollarite väärtuses postmarke varastati Düsseldorfi postihoonest. Postiametnikud on aktiivselt tegevad kahjude väljaarvestamisega, pole seni andnud täpset summat, aga esialgsete arvestuste kohaselt võib see olla 8,4 miljonit dollarit. Vargad murdsid sisse läbi keldrikorral asuva garaahzi.

WOODSTOCK — Uurimisel, mis tehti Oxford County koolides 7- ja 8-klassi õpilaste hulgas, mis käsitles nende suitsetamise kommet, selgus, et 22% õpilastest neis klassides suitsetavad, nende hulgas oli tüdrukute prontsent suurem. Uurimus tehti 3000 õpilase hulgas. Sellest selgus veel, et pool neist suitsetajaist alustasid oma kommet juba 5- ja 6-klassides peamiselt grupikaaslaste survel ja uudishimust. Kuni 70% suitsetajaist kasutasid vähem kui 5 sigaretti päevas. Kui mõned olid juhuslikud suitsetajad, siis 43% polnud aga kordagi seda teinud.

LOVIISA — Soomes asuva Loviisa aatomjõujaama tehnikud alustasid 7. aprillil ebaseaduslikku streiki just siis kui uue jõujaama proovimist jätkati ja suurenevat energiakogust juhiti riigi elektrivõrku. Alul ametiühing tegi küll teatavaks, et aatomjõujaam on väljaspool streiki ja seda võidakse edasi käigus hoida, siis aga ometi otsustati ka seal streikida. Ainus koht kus soomlane streikida ei tohi on Imatra jõujaam, ja selletõttu, et sealse streigi puhul võiks N. Liit kannatada, kuna suur osa jõujaama energiast eksporditakse „sõbralikule naabrile".

BERLIIN — Ida-Saksamaal on tõstetud karistusmäära neile, kes aitavad kaasa maalt põgenejatele. Seni 2—15 aasta vangistusega karistatud võivad tulevikus saada eluaegse vangistuse. Pärast seda, kui autode kontrolli Ida- ja Lääne-Saksamaa vahel on nõrgenenud, on maalt salaja lahkunute arv hakanud tõusma.

NEW YORK — Üks uuem uurimus näitab, et 8% Ühendriikide arstidest, arvult 30.000 on naised. See arv on aga kiiresti suurenev ja mõne aasta pärast arvatakse, et juba veerand arstidest on naised. Üle poolel naistest on praegu erapraktika. Sama uurimus näitas veel, et umbes 67% naisdoktoreist olid abielus ja 43% neist teiste doktoritega.

DURANGO, Kal. — Lindsay Crosby, laulja Bing Crosby poeg arreteeriti ebasündsa esinemise eest ujudes alasti hotelli ujumisbasseinis ja jookstes ringi selle ümber oleval alal. 39-aastane Crosby vabastati 300-dollarilise kautsjoni vastu. Lindsay Crosby ütles politsei juures enese kaitseks, et ta küsis kahelt basseini juures olevalt daamilt Ramada Innis, kas neil on midagi selle vastu kui ta läheb ilma riieteta ujuma. Naised ütlesid, et neid see ei häiri. Küll aga puudutas asi hotelli mänadzheri, kes kutsus kohale politsei.

HAMBURG — Üks haruldane Mauritius postmark mis kunagi maksis ainula 1 penn, müüdi oksjonil umbes 140.000-dollari eest. See punane postmark anti välja 1847. Ostja jäi anonüümseks. Ainult 11 sellist postmarki teatakse eksisteerivat.

CHICAGO — Kui praegune 6%-line inflatsiooni norm jätkub, siis maksab aastal 2001 praegune madalamahinnaline perekonnaauto $17.160, ütleb Manplan Consultants ettevõte Chicagos. Samad masinad tegid veel teise arvestuse, et samal aastal maksab õppemaks erakolledzhis 16.302 dollarit, ühe magamistoaga korteri üür on 1,287 dollarit kuus, keskmine maja maksab $171,600, pühapäevane ajaleht maksab $1.50 ja pikk viinerivorst McDonoldi juures $3.22.

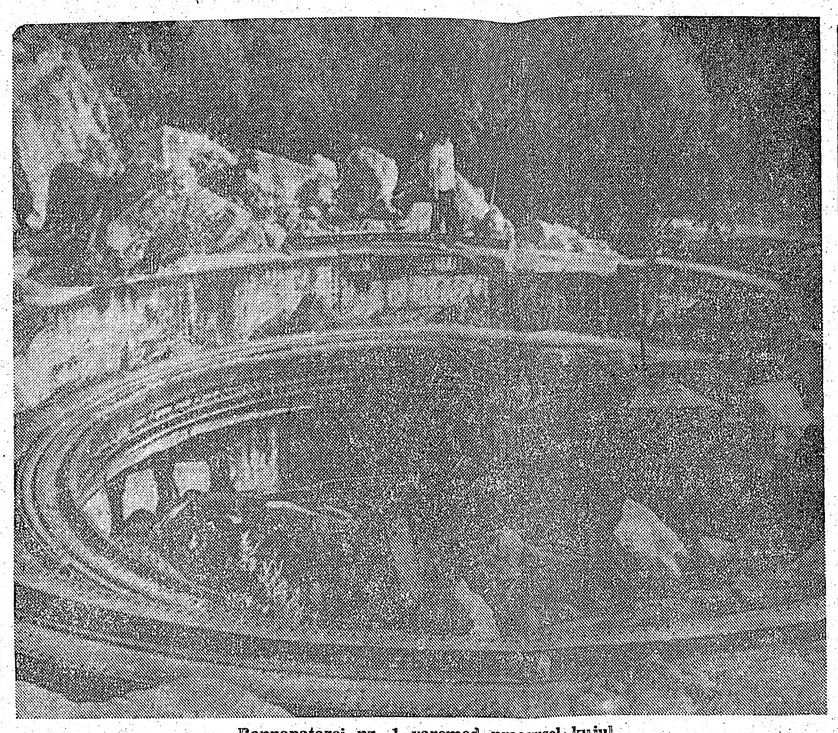

Rannapatarei nr. 1 varemed praegusel kujul.

Täna on juttu

Tallinna hävitatud lukk

Tänapäevane varemetes Aegna on muudetud suvituskohaks

Eesti iseseisvuse ajal oli Tallinna kaitse rajatud merekindlustele, mis asusid Suuropi poolsaarel, Naissaarel, Aegnas ja Viimsi poolsaarel. Sinna oli rajatud tugev kindlustusvöönd nii merelt tuleva ohu vastu kui ka hiljem õhurünnakute vastu oma õhutõrjepatareidega. Kui teiste kindlustuspunktide ümbruses elasid ka eraisikud, siis Aegna oli suletud kindlustuspiirkonnaks kuhu vaid eriloaga pääses. Ometi osutus viimases sõjas olukord selliseks, et need kindlustused ei mänginud mingit osa võitlustes, vaid õhiti ja neid pole pärast seda enam üles ehitatud. Selleasemel on Aegnast saanud suvituskoht ja kodumaal ilmuvas väljaannete seerias „Oma silmaga" on üheks uuemaks väljaandeks mõnekümne leheküljeline, aga pildirikas broshüür „Aegna". Selles on antud kirjeldus saare minevikust ja olevikust, eriti aga loodusest, sest vaatamata oma väikesele maaalale oli see väga mitmekülgne maapinnalt ja taimestikult.

I

Seni on vähe räägitud, mis sai sõja ajal Aegnast, mida peeti kord Tallinna lukuks ja kus 1938. aastal uue meelelahutushoone valmimisel laulis kohalik koor, et „Kui me patarei see raksab, küll siis murdub võõra võim. Ja kui oma jõud ei jaksa, siis meid aitab Soome hõim."

Neile vanadele radadele viib sõnas ja pildis raamat, kus on ka fotosid puruks lastud eesti tugevaimast kindlusest Rannapatarei nr. 1-st.

Muus osas on saar möödunud aastakümnetega muutunud, see on metsistunud, seal on osa elamuid kadunud ja mõned ka uued ehitatud.

Millegipärast on saare kaart väga üldjoontes koostatud nagu poleks lubatav anda täpset kaarti saarest ka suvituskohana.

Aegna saar on jääaja lõppjärgu kujundus, mis hakkas 3000 aastat tagasi merest kerkima. Praegu on saare pindala 293 ha. Saare pealispinna moodustavad sinikashallid aleuriidid (pudedad peeneteralisel settekivimid) ja savid, mis on kaetud 10—12 m paksuselt moreeni liustikujõeliiva ja -kruusaga. Selletõttu on saarel kohati head liivaranda, aga palju rohkem siiski kivirähka. Näib, et kuni 1963. aastani lasti loodust vabalt kasvada, siis asuti metsakultiveerimisele. Saare taimestikus märgitakse merihumurit, looduskaitsealust rand-seahernest, liivmerisinepit, merikanni, koirohtu, soolikarohtu ja nurmnelki.

Loomadest nimetatakse kivinugiseid, mõni metskits ja -siga, rebased ja jänesed, harva aga ujuvat põdergi saarele.

Lindude arv on aga väga suur.

Saar on aastasadade jooksul kandnud mitut nime. 13. sajandil oli sel nimeks saksa- ja rootsikeelsed Hundisaare vasted või Hundiväina nimetus. Sellest on aastate jooksul siis rahvasuus kujunenud praegune Aegna, kuigi veel eesti iseseisvuse ajal kasutati nii Äigna kui ka Aegna vorme.

Saar on ajaloo jooksul kuulunud Tallinna Oleviste kirikukihelkonnale. Aastal 1297 keelas Taani kuningas metsa maha võtta ja sütt põletada nii Aegnal kui Naissaarel. Samal aastal taotles Tallinna naistsisterlaste Mihkli klooster saarel raieluba, kuid aastal 1348 oli abtiss sunnitud teatama, et kloostril pole seal mingeid õigusi. 1409 karistati kaht laevnikku, kes olid Aegnal raie loata puid maha võtnud.

Kuna saar asus Tallinnast itta suunduva laevatee ääres, siis oli seal ka XV ja XVI sajandil piraate, mõnda aega ka kuulus mereröövel Sören Norby, kes Hansa kaubandusele suurt kahju tekitas.

1565 pidas Tallinna raad Aegna all isegi relvastatud paati kaubalaevade julgestamiseks. 1577 rüüstasid saart rootsi piraadid.

Veel on teada, et 1539 kasvatati saarel hobuseid. 1544. aastal kasvatati saarel, siis veel vabaveega olevas järves kokri. Aegnas oli siis juba asukaid, keda kasutati Aegna-Porkkala vaheliseks postiveoks. Postipaadi meeskonda kuulus kuus soomlast ja kuus aegnalast.

1689 võttis Rootsi valitsus Tallinna raelt Naissaare, Aegna ja mõlemad Paljassaared. Siis joonistas maamõõtja Johan Holmberg ka Aegna kaardi, kus on näha, et saare idaosas oli kümnest perest koosnev küla. Sel ajal oli veel näha saare keskel olevat järve, mis hiljem oli soostunud. Metsa kasvas kogu saarel. Elanike kohta on märgitud, et need olid eesti ja rootsi pered, kes „kuulusid lossi alla" ja püüdsid peamiselt silku ja latikaid, kuid põllumaad neil ei olnud.

Pärast 1721. a. Uusikaupungi vaherahu tahtis Tallinna raad saari tagasi. Teda rahuldati ainult Paljassaare osas, kuna Aegna ja Naissaar jäid Viimsi majandada.

1721. a. katkuepideemia ajal asutati saarele karantiin, milleks ehitati ühekorruselisi barakke, mis 1748. aastal kandsid juba kasarmute nime.

Saar kannatas katku tõttu ja 1726. a. oli seal ainult kolm peret alles. See arv vähenes veelgi, 1770. a. ilmunud Schmidi kaardile on märgitud ainult kaks peret.

Saart hakati elavamalt asustama jälle XIX sajandil kui Viimsi mõisnik uusasukaile andis tasuta ehitusmaterjali. 1844 ja 1871. a. ilmunud kaartidele on Aegna põhjaosas märgitud piirivalvekordoni nimetus. 1852. a. ei asunud saarel muid sõdureid peale piirivalvurite. 1907. a. otsustati Tallinna rajada sõjalaevastiku baas, sadam oli ette nähtud Aegna lähedastesse salmedesse ja Linnalahte. Hiljem leiti siiski sobivamaks asukohaks Paljassaar, mis ehitustööde ajal muudeti mandri osaks. 1911. a. kinnitas tsaar Tallinn-Porkkala kaitseliini projekti ja 1913. a. sai selle peamine toetuspunkt Tallinna ümbruses Peeter Suure merekindluse nime.

Siis oli Aegnas juba kitsarööpmeline rauditee ehitusmaterjali veoks, mis kulges mitmesse saare tippu, alates sadamasillast, minnes piki läänerannikut ja pöördus ühe haruga kasarmute eest läbi itta ja teisega kirde suunas.

Tööd tehti kiiruga. Suurimaks ehituseks oli betoonist patareikindlus koos laskemoonakeldritega, keskse tulejuhtimispunkti ja kahe võimsa pöörleva soomustorniga, millest ühte jõuti monteerida kaks 12-tollist kahurit, teine jäi esialgul relvastamata. Ehitustöö edenes ka väiksemakaliibriliste patareide juures kuid neid ei jõutud lõpetada kuna 1917. a. revolutsioonid katkestasid tsaaririigi plaanid.

Kaitseliin, mille ehitamine läks maksma 1913. a. 8,5 miljonit kuldrubla ja igal järgneval aastal ligi 20 miljonit kuldrubla, ei tulnud kunagi kasutamisele.

Kui 1918. a. veebruaris sakslased alustasid pealetungi ja 24. veebr. õhtuks lähenesid Tallinnale, siis ööl vastu 25. veebr. õhiti Suurupi ja Kakumäe patareid ja laskemoonalaod Harkus. Valgenedes nähti ka Naissaarelt ja Aegnalt tõusmas musti suitsusambaid, kus õhiti kindlustusi ja süüdati sõjaväebarakid.

Saarele saabunud sakslased otsustasid taastada ühe soomustorni 12-tollilises patareis. Selleni siiski ei jõutud, kuid saare läänеossa ehitati betoonalused 105-mm rannakaitsesuurtükkide jaoks. Lahkumisel purustasid sakslased veel omakorda senisäilinud ehitusi. Metsaalune oli täis suurtükilaenguid, mürsud seisid virnas sadamasillal ootamas Saksamaale viimist. Äraminek aga tuli kiiresti ja varustus jäi noorele Eesti sõjaväele.

(Järgneb)

Suurte solistide asemel noored

New Yorgi kiri I

NEW YORK (VE) — Pakase võim on ammu purustatud, lumetormid unustatud ja aedades vohavad nartsissid, tulbid ja hüatsindid. Sirelipungadki näitavad juba aimatavat õievärvi. Pole ka ime, sest jürikuu on juba neli päeva vana ja kevad oma heitlike ilmadega saabub sellesse maailmalinna vara.

Heidame lühipilgu tagasi siinse eestlaskonna kultuuriellu aasta esimesel veerandil, et hajutada võibolla vahepeal tekkinud muljet, nagu kannaks siinne olelemine stagnatsiooni pitserit. Kus sellega! Tehakse liigagi palju: puudutame vaid olulisemaid momente, alates kujutavkunstist, kuna just see ala on meil siin kaunikesti söödis. Kunstnikud — nii vähe või palju kui neid siin on — loovad nelja seina vahel.

Mõnigi kunstiese rändab ka, eriti juubelite puhul, eestlaste kodudesse.

Eriline menu sel alal on olnud kujur Adele Ulm-Augustase silmipaitavatel „Pilvevormidel". Näärikuul tuldi toime ka Haridusseltsi Naisosakonda kuuluvate naiskunstnike tööde näitusega, milles oma loominguga osalesid Karin Aren, Arville Pustrõm-Uus ja Florida Ilves.

Organisatsioonidest viljakaim oli N. Y. E. Naisklubi. Tema näärikuu koosviibimine leidis sisustamist mag. Leonhard Vahteri aktuaalse (ja tumedalõimelise) ettekandega teemal „Inimene ja tsivilisatsioon".

Muusikaliselt kaunistas õhtut noor eesti pianist Kanadast, Sylvia Lillep.

Küünlakuu klubiõhtu toimus Eesti ja Leedu vabariikide aastapäevade tähe all, kavaga Ida- ja Kesk-Euroopa ikestatud rahvaste kunstnikelt. Lilian Esopi kandlemäng ja Jaan Kuuse deklamatsioonid olid eestipoolseks kavapanuseks. Lätlased panid välja flöödikunstniku, leedulased etleja ja ukrainlased üliõpilaskoori. Peakõnelejana toimis ukraina naistegelane Mary Dushnik. Tervistussõnu ütlesid E. V. konsul Aksel Linkhorst, ERKÜ esimees Ilmar Pleer j. t. See ikestatud rahvaste kokkutulek kujunes rahvarohkeks, meeleolukaks ja sõprusi süvendavaks sündmuseks.

Naisklubi paastukuu kogunemist sisustas praktiline loeng „Testamendist ja selle tähtsusest tänapäeval", mille pidas õigusteadlane Heikki Leesment juunior. Igati paslik teema vägisi vananema kippuvale eestlaskonna enamikule!

Veerandaasta kõrgpunktiks kujunesid loomulikult E. V. 59. aastapäeva äramärkivad üritused. Need said alguse N. Y. E. Naiskoori kontserdiga Valdeko Kangro juhatusel ja orelikunstnik Meta Noorkuke kaastegevusel Lex. ave. kirikus. Toimus ka tavalkohane diplomaatiline vastuvõtt, kus küll külaline huikab külalist, ent kus „omainimestel" on hea ja hubane oleskelu. E. V. aastapäeva aktus tõmbas Armeenia Kultuurikeskusse saalitäie rahvast. Peab möönma, et nende aktuste ilme on aastatega põhjalikult muutunud.

Kui vanasti püüti ilmtingimata pakkuda kõrget kunsti ja rakendati tippsoliste, siis kaldub raskuspunkt nüüd noorte rahvalikku laadi ülesastumistele. Gaidid ja skaudid, noortekoor ja -orkester on nüüd sellele sündmusele peamised tooniandjad. See on ajavaim, mis end õigustatult peale surub. Muusikaliss kavas on peaaegu alati Tobias — või Tobiased. See on nagu „aamen" kirikus. Nii oli see nüüdki. Silvia mängis harfil Rudolfi, Pauli ja Heleni töid. Ja Maaja, kelleta on hoopis raske läbi saada, juhtis mitut koori — eraldi ja üheskoor — temperamentselt nagu ikka. Uudisena esines publikule Katrin Kutuskne-Veski koos oma verivärske abikaasa Erikuga, N. Y. E. Meeskoori abijuhatajaga, ja kõlas Schuberti „Marche Militaire" neljal käel. See oli ka aktuse kõige „sõjakam" number; muu osa kavast hõlmas isamaalist ja kojuigatsuslikku heliloomingut.

Sõnakunst on neil aktustel juba aastaid vaeslape osas ja kellelgi korraldajaist ei ole nagu meeleski, kuipalju ilusat on meie poeedid loonud rahvustunnet peibutavatel teemadel.

Kõnekunsti rakendamise võimalusi oli aga ohtrasti kasutatud ja nostalgilisi või tegudele tiivustavaid sõnavõtte mitmeid. Praost Kiviranna oma avapalvuses meenutas Eesti saatusraskeid aastaid. E. V. esindaja peakonsul Ernst Jaakson puudutas põhiliste inimõiguste küsimust ajaloolises perspektiivis ja praeguse USA presidendi Carteri vastavaid seisukohti. Hoogsa ja sisutiheda kõne pidas Rahvuskomitee abiesimees mag. Vaike Lugus. Ta meenutas vabaduspäevi Kodu-Eestis ja nende harrast pidulikkust, mil lehvisid sini-must-valged lipud ja tõtati aktustele läbi lumesäralise looduse. Eestlane ei lasknud ennast murda ega müünud ära oma hinge ka ajaloo tumehallis lootusetuses. Ka nüüd ei tohi me unustada, et põgenesime vägivalla eest, millise sammuga meist said võitlejad vabaduse ja inimõiguste eest. Kui vaikib meie hääl, kõlab surmakell Kodu-Eestis. Meie põnivaenlased teevad kõik, et meid vaikima ja unustama panna. Kurikavalalt püüitakse meid killustada ja meie ühiskonda lõhkuda. See on aga ühteaegu ka tunnustuseks meie tööle, sest muidu ei näeks nad suurt vaeva. Mis on siis meie saavutused? Oleme maailma foorumil elus hoidnud eesti nime. Oleme säilitanud ka oma keele, pühitsedes ka oma vabaduspäeva eesti keeles, hoolimata sellest, et oleme võõrsil elanud üle 30 aasta. Meil on ka oma organisatsioonid, koolid ja rahva poolt valitud esindus.

Meil on kontakt Ameerika valitsuse, presidendi ja poliitikutega ning oleme Ameerika Hääle kaudu ühenduses oma kodumaaga.

Meie, ameerika eestlased, ei ole vaikiv sugupõlv, vaid võitleme inimõiguste ja meie kodumaa vabaduse eest. Pealahing seisab meil alles ees. Meid ootavad ka suured ülesanded eelolleva Eesti Noorte Aasta ja skaudi-gaidide maailmalaagri tõttu. Ja aastal 1980 tulevad läbi viia III ÜE Päevad. „Need on suured ülesanded ja me loodame, et meie noorem generatsioon veelgi aktiivsemalt neid ülesandeid aitab täita, sest siis võime julgelt öelda „Eesti, sa seisad lootusrikka tuleviku lävel," sest su lapsed pole unustanud sind ning vabaduslill on edasi antud uuele generatsioonile hoidmiseks ja kaitsmiseks", ütles Vaike Lugus.

Tema innukat kõnet katkestasid korduvad aplausid, kuna selle põhituum oli vaimustussisendav ja akuutne.

Pärast õnnestunud aktust siirdusid paljud sellest osavõtjad Eesti Majja sündmust pühitsema. Maja kaikus keldrist katuseni hiliste õhtutundideni.

K. T.

Sündmuste kalender

Reedel, 29. aprillil kell 8 õ. Tartu College'is EÜT 1. mai vastuvõtt.

Laupäeval, 30. aprillil kell 4 p. l. Monarch Park koolimajas Kanada Eesti Teatri esitusel H. Raudsepa komöödia „Mees kelle käes on trumbid".

Laupäeval, 30. aprillil kell 7.30 õ. Hamiltonis Royal Connaught hotellis Hamiltoni Eesti Segakoori ja Hamiltoni Helletajate kevadball.